

magazin primorsko-goranske županije
godina II. / br. 3
rijeka / siječanj 2006

besplatni primjerak

zeleno i plavo

Podzemni svijet

Primorsko-goranske županije

Listopad

■ nedjelja, 23. listopada 2005.

• Riječki nadbiskup dr. Ivan Devčić u Lučicama posvetio crkvu sv. Josipa, prvu novoizgrađenu crkvu u Gorskom kotaru nakon sto godina

■ ponedjeljak, 24. listopada

• U povodu Međunarodnog dana dobrovoljnih darivatelja krvi, župan Komadina primio 8 najistaknutijih darivatelja s područja Županije, među njima i rekordera Hinka Briškog sa 150 darivanja

• Turistička zajednica PGŽ-a proglasila pobjednike ekološko-edukativne akcije "Volim Hrvatsku". Najviše priznanja dobili Opatija i Rab, a izabrano i 17 najboljih turističkih djelatnika na Kvarneru

■ utorak, 25. listopada

• Komisija za procjenu Studije utjecaja projekta Družba Adria na okoliš, uskratila zahtjev JANAF-u jer studija nije cjelovita i stručno utemeljena

■ srijeda, 26. listopada

• Župan Zlatko Komadina primio devetero prvonagrađenih inovatora, ovogodišnjih dobitnika nagrada za svoje inovacije koji su se javili na županijski natječaj

• U Banjolu na otoku Rabu otvorena četvrta i najveća uljara na Rabu, kapaciteta 1.000 kilograma maslina na sat

■ petak, 28. listopada

• U Cavtatu, u organizaciji Hrvatske turističke zajednice, završeni Dani hrvatskog turizma. U okviru akcije "Čovjek - ključ uspjeha" proglašeni su turistički djelatnici godine, a među njima i pet dobitnika s Kvarnera

■ subota, 29. listopada

• U uljari "Oliveglia" u Polju na otoku Krku proizvedeno prvo eko-maslinovo ulje u županiji

■ nedjelja, 30. listopada

• Hodočašćem vjernika u Trsatском svetištu završila hodočasnička godina polaganjem temeljnog kamena Pastoralnog centra Aula Ivana Pavla II.

Studeni

■ četvrtak, 3. studenoga

• Na otoku Madeira (Portugal) održana Opća skupština Konferencije europskih perifernih pomorskih regija na kojoj je za punopravnog člana te organizacije sa 154 regije iz 26 zemalja primljena i Primorsko-goranska županija

• U Delnicama čelnici goranskih gradova i općina podržali ideju o održavanju Zimske univerzijade u Gorskom kotaru

■ petak, 4. studenoga

• U Opatiji, pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije, započeo deseti Hrvatski kongres osoba s invaliditetom

• Izašao drugi broj županijskog magazina ZELENO I PLAVO

■ ponedjeljak, 7. studenoga

• Energo započeo s izgradnjom plinovoda Rijeka - Marčelji, čime se stvaraju preduvjeti za priključenje plinskog sustava Grada Rijeke na buduću magistralnu trasu plinovoda Pula - Karlovac

■ utorak, 8. studenoga

• U Baški započeo dvodnevni susret župana Zlatka Komadine s čelnim ljudima svih gradova i općina s područja Županije

• U Zagrebu Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka predstavilo studiju Ekonomskog fakulteta u Zagrebu o mogućoj privatizaciji Jadrolinije

90dana

Susret u Baški

Gradonačelnici, načelnici i predsjednici općinskih vijeća s područja Primorsko-goranske županije odazvali su se pozivu župana Zlatka Komadine na dvodnevnom radnom sastanku u Baški, 9. i 10. studenog prošle godine. Za mnoge čelnike lokalnih samouprava bilo je to prvo upoznavanje jednih s drugima nakon što su osvojili vlast na posljednjim lokalnim izborima. Tradicionalni susret, kakvoga župan običava sazvati dvaput godišnje, iskorišten je za predstavljanje smjernica rada Primorsko-goranske županije u idućem četverogodišnjem razdoblju. Dvodnevnom skupu prisustvovali su i člamovi županijskog poglavarstva te pročelnici županijskih upravnih tijela.

Na skupu je osim o županijskim ciljevima djelovanja, više puta naglašen mačehinski odnos države prema ovoj Županiji, bilo da je riječ o pitanjima cestogradnje, zračnog prometa, pomorskog prometa ili gospodarenja pomorskim dobrom. Istaknuta je težnja za postizanje višeg stupnja decentralizacije pojedinih državnih funkcija. Sudionici skupa posjetili su Jurandvor i Vrbnik. ■

Čelnici županije, gradova i općina na zajedničkom snimku u Jurandvoru

Primorsko-goranska županija će kroz euroregije lakše ostvariti pristup europskim fondovima u Bruxellesu, gdje bi uskoro mogao osvanuti županijski ured, kakvog već ima Istarska županija

Europske spone Primorsko-goranske županije

Osim vjerojatnog pristupanja Euroregiji Alpe-Jadran, nakon inicijalnog sastanka u listopadu prošle godine u Udinama, što je svojevremeno izazvalo veliku pažnju na lokalnoj i državnoj razini, Primorsko-goranska županija pridružila se još dvjema sličnim asocijacijama. Na 33. Generalnoj skupštini Konferencije europskih perifernih pomorskih regija početkom studenog prošle godine u portugalskoj Madeiri i Primorsko-goranska županija postala je članom ove organizacije koja okuplja 154 obalne regije iz 26 zemalja. Ranije, PGŽ je pristupila Skupštini euroregije Jadran.

Cilj je Konferencije europskih obalnih regija zaustavljanje tendencija koncentracije djelatnosti, infrastrukture i populacije u središtu Europe, u tzv. pentagonu Londona, Pariza, Milana, Münchena i Hamburga. Udružene, rubne regije zajednički vrše pritisak na svoje nacionalne centre, istodobno nastojeći realizirati konkretne međuregionalne projekte usmjerene na zaštitu mora i djelatnosti vezane uz more. Članice Euroregije Jadran, kojima je pristupila i Primorsko-goranska županija, za glavni cilj imaju zaštitu Jadranskog mora kao zajedničkog resursa.

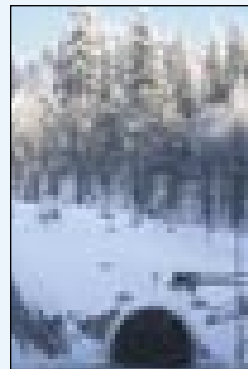

Na Konferenciji europskih obalnih regija župan Komadina susreo se s predsjednikom Europske komisije Jose Barrossom

Kroz spomenute asocijacije bit će lakše ostvariti pristup europskim fondovima u Bruxellesu, gdje bi uskoro mogao osvanuti županijski ured, kakvog već ima Istarska županija. U županiji najavljuju i kadrovsko jačanje županijske uprave zapošljavanjem stručnjaka za eurointegracije. ■

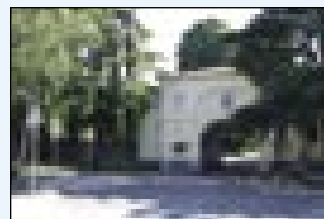
- **četvrtak, 10. studenoga**
  - U Bakru, nakon 106 radnih dana srušeno posljednjih 30 metara dimnjaka bivše koksare
- **petak, 11. studenoga**
  - U Malom Lošinj u ministar znanosti, obrazovanja i sporta dr. Dragan Primorac otvorio novu zgradu Osnovne škole Marija Martinolića vrijednu 44 milijuna kuna
  - Sveučilište u Rijeci dobilo Sveučilišni savjet za čijeg je predsjednika izabran akademik Dragan Dekaris
  - U Rijeci, pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije, započeo VI. trodnevni susret Roma
- **subota, 12. studenoga**
  - Na komunalnom odlagalištu u Marinićima održana izvanredna sjednica Općinskog vijeća Viškovo na kojoj je istaknuto da će sanacija Sovjaka kao deponija opasnog otpada koštati oko 32 milijuna eura, dok će sanacija Viševca završiti do 2009. godine
- **ponedjeljak, 14. studenoga**
  - Predsjednik RH Stjepan Mesić posjetio Čabar i Gerovo, te se upoznao s nastavkom gradnje ceste iz Hrvatskog dolinom Kupe
  - Vijeće Turističke zajednice PGŽ-a na sjednici u Opatiji nije prihvatilo ocjenu Županijskog poglavarstva da je ovogodišnja turistička sezona bila samo relativno uspješna
- **srijeda, 16. studenoga**
  - U Opatiji započelo 13. tradicionalno savjetovanje Hrvatskog društva ekonomista, uvodno izlaganje održao predsjednik Vlade RH dr. Ivo Sanader

- **četvrtak, 17. studenoga**
  - Na trasi autoceste Rijeka - Zagreb u blizini Stare Sušice probijen 600 metara dug tunel Čardak kojim se dopunjava puni profil autoceste
  - U Gorskom kotaru pao prvi ovojesenski snijeg
- **subota, 19. studenoga**
  - U brodogradilištu "3. maj" u Rijeci porinut tanker "Pula" Uljanik plovidbe, vrijedan 31,5

milijuna eura, a izgrađen bez gubitaka što je posljednjih godina nezabilježen događaj

- **nedjelja, 20. studenoga**
  - Na Svjetskom amaterskom boksačkom prvenstvu, održanom u Mianyangu u Republici Kini, član Boksačkog kluba "Rijeka" Omišljanin Mario Šivolija osvojio srebrnu medalju
- **ponedjeljak, 21. studenoga**
  - Otvoreni Dani Medicinskog fakulteta u Rijeci kojima se obilježava pola stoljeća te prve visokoškolske ustanove u Rijeci
- **utorak, 22. studenoga**
  - U Rijeci u eksploziji plina na zadnjem katu peterokatnice u Labinskoj ulici smrtno stradao vatrogasac Edi Surina, pripadnik Javne vatrogasne postrojbe Rijeka, kao prvi vatrogasac koji je u Rijeci nakon II. svjetskog rata poginuo prilikom intervencije
- **srijeda, 23. studenoga**
  - Orkansko nevrijeme poharalo Grobnišćinu i Kvarner
  - U Rijeci, u Dvorani mladosti počeo 2. međunarodni sajam novih tehnologija i proizvoda
- **četvrtak, 24. studenoga**
  - Župan Zlatko Komadina i predsjednik Županijske skupštine Marinko Dumanić u Strasbourgu sudjelovali na jubilarnom 20. generalnom zasjedanju Skupštine europskih regija
  - U sklopu bivše vojarne na Trsatu ministar znanosti, obrazovanja i sporta Dragan Primorac otvorio gradilište Sveučilišnog kompleksa koje će za godinu dana biti najveće gradilište u

Rijeci i Primorsko-goranskoj županiji, a svi objekti prve faze trebaju se završiti do konca 2008.

• Na Tehničkom fakultetu u Rijeci svečanom sjednicom Fakultetskog vijeća obilježena 45. obljetnica fakulteta

petak, 25. studenoga

- Predsjednik RH Stjepan Mesić posjetio Rijeku, Opatiju i Novi Vinodolski. U Rijeci je predsjednik Mesić obišao crpilište Zvir, posjetio "Novi list", susreo se s predstavnicima nacionalnih manjina, a glavni razlog posjeta je bila svečana akademija održana u Hrvatskom narodnom kazalištu u povodu 50. obljetnice Medicinskog fakulteta u Rijeci

- Na Riječkom sudu donesena daleko najveća kazna ikad izrečena - Valter Vičević osuđen na 35 godina zatvora za svirepo ubojstvo supruge

subota 26. studenoga

- Puntar Ivo Orlić nakon više od dvije godine plovidbe oceanima svijeta vratio se kući u Puntarsku marinu, oplovivši svijet jedrilicom "Fiu"

utorak, 29. studenoga

- Na Tehničkom fakultetu u Rijeci župan Zlatko Komadina održao javnu tribinu s temom o strategiji razvoja Primorsko-goranske županije

srijeda, 30. studenoga

- Na sjednici Skupštine Turističke zajednice Primorsko-goranske županije, održane u Opatiji, zatražen razvoj Kvarnera kao kvalitetne aviodestinicije uz napomenu da zračna luka "Rijeka" kviri imidž kvarnerskog turizma
- U Kastvu otvorena preuređena zdravstvena stanica Doma zdravlja PGŽ-a u čiju je adaptaciju i uređenje uloženo oko 1,2 milijuna kuna

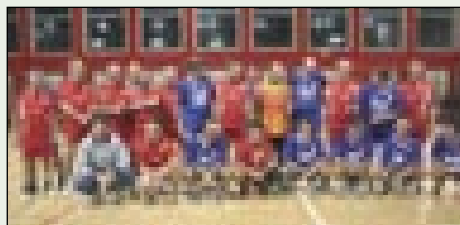
Prosinac

četvrtak, 1. prosinca

- U Puntu svečanom sjednicom Općinskog vijeća obilježen Dan Općine Puntar
- Umirovljenicima na području Primorsko-goranske županije poštarci počeli donositi prva rješenja o (ne)vraćanju državnog duga

petak, 2. prosinca

- U Rijeci održana sjednica Skupštine Hrvatske zajednice županija na kojoj je za novog predsjednika Zajednice izabran župan Požeško-slavonske županije Anto Bagarić, a župan Zlatko Komadina, dosadašnji predsjednik, izabran je za potpredsjednika
- U Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku u povodu Međunarodnog dana osoba s invaliditetom (3. prosinca) održan 3. festival stvaralaštva i postignuća osoba s invaliditetom
- U sportskoj dvorani OŠ Sveti Matej u Viškovu odigrana je, u povodu završetka montaže tribina, malonogometna utakmica između ekipa Općine Viškovo i Primorsko-goranske županije

subota, 3. prosinca

- U Crikvenici otvoren drugi međunarodni sajam vina
- U Rijeci članovi Gorskog službe spašavanja proslavili 45. obljetnicu djelovanja Riječke stanice GSS-a
- U Hrvatskom kulturnom domu u Rijeci izdavačka kuća "Adamić" proslavila deset godina djelovanja

nedjelja, 4. prosinca

- U Kraljevici hodočašćem pomoraca započelo obilježavanje blagdana svetog Nikole
- U Cavlima održan 8. festival "Grobnička skala" na kojem je publika za najbolju pjesmu proglasila "Niš ni bolje od palente kompirice" u izvođenju klapa Grobnik

ponedjeljak, 5. prosinca

- Župan Zlatko Komadina primio boksača Marija Šivoliju, osvajača srebrne medalje na svjetskom prvenstvu i uručio mu nagradu od 20.000 kuna
- Procesijom i misom u Kapucinskoj crkvi u Rijeci obilježena središnja proslava blagdana sv. Nikole

utorak, 6. prosinca

- U prostoru Lučke kapetanije u Rijeci otvorena Nacionalna središnjica za spašavanje na moru
- U Kraljevici nizom svečanosti obilježen Dan grada i blagdan Župe sv. Nikole
- U Malom Lošinju prigodnim svečanostima Srednja škola Ambroza Haračića obilježila 225. obljetnicu početka pomorskog školstva i 150. obljetnicu državne Pomorske škole
- U Skradu župan Zlatko Komadina ravnatelju osnovne

90dana

Otvorena moderna škola u Malom Lošinju

Najsuvremenija osnovna škola i jedna od najljepših u Hrvatskoj, a zasigurno najveća na otocima, otvorena je sredinom studenoga u Malom Lošinju. U novu zgradu Osnovne škole Marija Martinolića, površine 4.400 četvornih metara na četiri razine i s 27 učionica, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta te Primorsko-goranska županija i Grad Mali Lošinj uložili su 44 milijuna kuna, a zgrada je dovršena nakon pet godina izgradnje s prekidima. Škola, koju je projektirao riječki arhitekt Duško

Kostić, zadovoljava najsvremenije pedagoške standarde, a nastava za 610 osnovaca bit će organizirana samo u jednoj (jutarnjoj) smjeni. Malološinjskoj školi, koja je odmah ušla u krug od 49 hrvatskih škola u kojima će se raditi po novom obrazovnom standardu, nedostaje još i školska sportska dvorana da bi najveća otočna škola bila u potpunosti kompletirana. ■

Novom školom ostvario se san mnogih generacija Lošinjana

Nova vozila školama

U nekoliko posljednjih mjeseci Primorsko-goranska županija darovala je kombi vozila dvjema školama u Gorskom kotaru te kamion Prometnoj školi u Rijeci. U listopadu prošle godine svečano je u Moravicama uručen kombi Osnovnoj školi "Nikola Tesla" i pušteno u pogon novo centralno grijanje. Kombi vrijedan 170 tisuća kuna služiti će prijevozu učenika u naseljima na području Grada Vrbovskog koja nisu

pokrivena redovnim autobusnim linijama. Jednako vrijedan dar dobila je u prosincu Osnovna škola Skrad, a kombi vozilo olakšat će dolazak u školu učenicima putnicima. Napokon, Županija je darovala i Prometnu školu u Rijeci novim teretnim vozilom vrijednim 402 tisuće kuna, koje će u sljedećih 12 godina, koliko će vozilo biti u upotrebi, koristiti učenici koji se školuju za vozačko zanimanje. ■

Županijski projekt "Putovima Frankopana" započinje obnovom bribirskog kaštela, a zatim kreću radovi na obnovi kaštela u Driveniku i konzerviranju zidina kaštela u Grižanama

Obnavlja se bribirska kula

Prvi na redu za obnovu - kaštel u Bribiru

Županijski projekt "Putovima Frankopana" kojim će se obnoviti frankopanski kašteli, zaživio je najprije u Bribiru. Nakon ishoda potrebne projektne dokumentacije, frankopanska kula u Bribiru obnavlja se pod nadzorom Konzervatorskog odjela Uprave za zaštitu kulturne baštine iz Rijeke. Čitav posao stajat će 1,7 milijuna kuna, od čega Županija ulaže 400 tisuća, a ostalo će se pokriti

iz proračuna Općine Vinodolske. Bribirski kaštel datira iz 1302. godine, porušen je početkom 19. stoljeća, a prema poznatim podacima posljednji put kula je obnavljana 1938. godine. Nakon obnove bribirskog kaštela, koja bi trebala biti završena do kraja ožujka 2006., kreću radovi na obnovi kaštela u Driveniku i konzerviranju zidina kaštela u Grižanama. ■

Rekordna turistička godina

Dobitnici turističkih priznanja na državnoj i županijskoj razini okupili su se uoči Nove godine na primanju koje je župan Zlatko Komadina priredio u njihovu čast. Bila je to prigoda za rekapitulaciju jedne uspješne turističke godine u županiji koja čini četvrtinu hrvatskog turizma. Najboljim rezultatima u rekordnoj godini mogu se pohvaliti Opatija i Rab, kao višestruko nagrađivana turistička odredišta, ali i čitav niz drugih mjesta i djelatnika u raznim kategorijama. ■

Ključ uspjeha u turizmu je čovjek - nagrađeni turistički djelatnici

škole predao novi kombi, vrijedan 174.000 kuna, za prijevoz učenika putnika

• U Kostreni svečanom sjednicom Općinskog vijeća obilježen Dan općine

srijeda, 7. prosinca

• Prometnoj školi u Rijeci za obuku budućih vozača predano teretno vozilo vrijedno 402.000 kuna, koje je nabavila Primorsko-goranska županija

■ **četvrtak, 8. prosinca**

• Županijsko poglavarstvo dalo negativno mišljenje na prijedlog Zakona o linijskom prijevozu jer je u pozadini donošenja zakona prepoznata namjera Vlade da privatizira Jadroliniju

■ **petak, 9. prosinca**

• U 91. godini u Rijeci preminuo riječko-senjski nadbiskup u miru msgr. Josip Pavličić, dobitnik Županijske nagrade za životno djelo 2003. godine
• U zgradi Pomorskog i povijesnog muzeja župan Zlatko Komadina upriličio primanje za dobitnike svih turističkih nagrada s područja Primorsko-goranske županije
• U Gradu Rijeci potpisani ugovori za izgradnju sustava odvodnje otpadnih voda Rijeka - Grobnik. Novom kanalizacijskom mrežom obuhvatit će se 10 naselja u Općini Čavle i 17 naselja u Općini Jelenje

■ **subota, 10. prosinca**

• U Trstu u sklopu Europskog prvenstva u plivanju u malim bazenima Rijeka dobila organizaciju takvog prvenstva 2008. godine

■ **utorak, 13. prosinca**

• U sjedištu Županije župan Zlatko Komadina i direktor Zračne luke Rijeka Mario Paščenko potpisali su ugovor o održavanju objekata aerodroma na Krku i subvencioniranju zračnog prijevoza te zračne luke vrijedan 920.000 kuna

■ **srijeda, 14. prosinca**

• U Crnom Lugu u zgradi NP "Risnjak" predstavljen završni dokument regionalne suradnje Hrvatske i Italije - Plan lokalnog razvoja mikroregije Gorski kotar koji su tijekom dvije godine zajednički izradili predstavnici talijanske regije Furlanija-Juljska krajina, Primorsko-goranske županije i goranskih općina i gradova

■ **četvrtak, 15. prosinca**

• U Opatiji svečano obilježen 120. rođendan hotela "Imperial", drugog po starosti opatijskog hotela, a u Malom Lošinj obilježena 120. godišnjica turizma

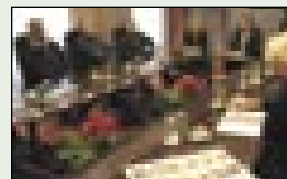
■ **subota, 17. prosinca**

• U Brezama, malom mjestu u Općini Klana, nakon dugo godina završena izgradnja vodovoda i mještani dobili vodu

■ **ponedjeljak, 19. prosinca**

• Neprihvaćanjem proračuna Grada Bakra za 2006. godinu započela još jedna "kriza vlasti". Od utemeljenja Grada 1993. g. niti jedna vladajuća garnitura nije izdržala cijeli mandat

■ **utorak, 20. prosinca**

• U prostoru Primorsko-goranske županije predstavljen županijski kalendar koji pod nazivom "U ateljeu" predstavljaju 12 renomiranih

likovnih umjetnika s područja Županije

• U brodogradilištu u Kraljevici porinut brod "Mokošica" za "Atlantsku plovidbu" čime je ponovo započela isporuka brodova izgrađenih u hrvatskim brodogradilištima za hrvatske brodare

• U parku Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja otvoren lapidarij sa 68 kamenih spomenika povijesti grada Rijeke

■ **srijeda, 21. prosinca**

• U Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku župan Zlatko Komadina održao tradicionalno predblagdansko primanje za predstavnike javnog, političkog i društvenog života u Županiji

■ **četvrtak, 22. prosinca**

• Županijska skupština usvojila Proračun Primorsko-goranske županije za 2006. godinu u visini 270 milijuna kuna što je najveći proračun u povijesti Županije

• Na riječkoj otorinolaringologiji ugrađene dvije pužnice - riječka metoda ugradnje govorne proteze jedinstvena u svijetu

■ **petak, 23. prosinca**

• Župan Zlatko Komadina uručio nagrade kulturnjacima za postignuća na državnoj i međunarodnoj razini u 2005. godini

■ **subota, 24. prosinca**

• U svim crkvama Riječke nadbiskupije na Badnjak

služene mise polnoćke, a Božić dočekan u miru i dostojanstvu

■ **nedjelja, 25. prosinca**

• Riječki nadbiskup predvodio tradicionalnu božićnu misu u katedrali sv. Vida

■ **utorak, 27. prosinca**

• Uslijed velikih snježnih padalina cijeli kontinentalni dio Županije pokriven snijegom, a snijeg padao do samog mora te zabijelio i najviše dijelove otoka Cresa i Krka

■ **srijeda, 28. prosinca**

• Župan Zlatko Komadina u Bribiru, u sklopu projekta "Putovima Frankopana" otvorio radove na rekonstrukciji Frankopanske kule koji će stajati 1,7 milijuna kuna

Siječanj

■ **nedjelja, 1. siječnja 2006.**

• Novu 2006. godinu na Kvarneru, uz kišu i jugo, koje je omelo tradicionalne dočeke na otvorenome, dočekalo i oko 11.000 stacioniranih gostiju

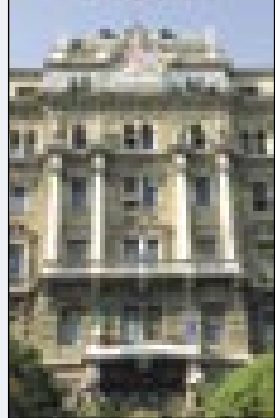
• Prva beba rođena u riječkom rodilištu u 2006. godini je Marta Crvić, a rođena je u 2.45

■ **ponedjeljak, 2. siječnja**

• U Cresu svečanom sjednicom Gradskog vijeća

obilježen Dan Grada i zaštitnika Cresa, svetog Izidora

■ **utorak, 3. siječnja**

• Vlada RH uputila u Sabor prijedlog Zakona o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom prijevozu koji predviđa osnivanje agencije za dodjelu koncesija na linijama obalnog pomorskog prometa, na što su čelnici Županije oštro reagirali jer to smatraju uvodom u uništenje Jadrolinije

■ **srijeda, 4. siječnja**

• U Rijeci predstavnici Primorsko-goranske

županije, Grada Rijeke i Talijanske unije potpisali Pismo namjere o realizaciji radova na vanjskoj obnovi zgrade Srednje talijanske škole i Osnovne škole "Dolac", vrijednih 6 milijuna kuna

■ **četvrtak, 5. siječnja**

• Na konferenciji za novinare, predsjednik Županijske skupštine Marinko Dumanić i zamjenik župana Luka Denona kritizirali prijedlog Zakona o linijskom putničkom prijevozu naznačivši da iza Zakona stoje "privatni interesi u HDZ-u koji žele uništenje Jadrolinije"

■ **petak, 6. siječnja**

• Svečanim misnim slavljinama u svim župama Riječke nadbiskupije proslavljen blagdan Bogojavljanja

• U Novom Vinodolskom svečanom sjednicom Gradskog vijeća proslavljen Dan Grada

■ **subota, 7. siječnja**

• U pravoslavnim crkvama u Rijeci i Moravicama, te manastiru u Gomirju, pripadnici Srpske pravoslavne crkve proslavili su Božić kojeg tradicionalno obilježavaju po julijanskom kalendaru 7. siječnja

• Grobnički dondolaši otvorili ovogodišnja maškarana događanja i najavili "peto godišnje doba" na Grobnišćini. Već po tradiciji, prve subote u siječnju "maškarano ludilo" započelo je i u istočnom dijelu riječkog prigrada a trajat će do Pepelnice - 1. ožujka

• "Okupiravši" granične prijelaze Rupu i Pasjak, i brojni stanovnici Primorsko-goranske županije krenuli na skijanje u Sloveniju, Italiju, Francusku i Austriju

■ **ponedjeljak, 9. siječnja**

• Na riječkom kontejnerskom terminalu Brajdica prekinut veliki krijumčarski lanac - zaplijenjeno milijun kutija cigareta

■ **utorak, 10. siječnja**

• U Vladi RH održan sastanak sa županima o plinifikaciji primorskog dijela Hrvatske na kojem je župan Zlatko Komadina izjavio da Primorsko-goranska županija ne podržava izgradnju terminala za tekući plin na Krku

• Potpisavši sporazum, gradonačelnik Opatije dr. Amir Muzur i načelnik Lovrana Emil Gržin napokon završili "priču" o razgraničenju tih dviju jedinica lokalne samouprave staru 12 godina

90dana

Preuređen Dom zdravlja u Kastvu

Nakon četiri mjeseca radova, od prosinca 2005. Kastav ima adaptiranu i preuređenu Zdravstvenu stanicu, u koju je uloženo milijun dvjesto tisuća kuna. Potreba za boljom zdravstvenom uslugom u Kastvu proizašla je i iz broja ljudi koji gravitiraju tamošnjem Domu zdravlja a on prelazi deset tisuća. Stoga su zajedničkim snagama Primorsko-goranska županija i Grad Kastav obnovili zdanje od ukupno 310 četvornih metara u kojem su sada

tri ordinacije opće medicine, pedijatar, stomatolog, a adekvatniji prostor dobila je i patronažna služba. Dom zdravlja je opremljen novom medicinskom opremom i namještajem, uređeni su fasada i okoliš, riješene sve instalacije i grijanje. Na svečanom otvaranju istaknuto je da je ova investicija primjer suradnje županije i lokalne samouprave. ■

Aerodrom na Krku rekordno - zaboravljen od države

Iako bilježi povećanje prometa od 110 posto u odnosu na lani, odnosno rekordnu poslijeratnu godinu u tranzitu putnika, Zračna luka Rijeka i njeni djelatnici ne mogu slaviti. U 35 godina postojanja u aerodrom na Krku nije se investiralo, pa je sadašnje stanje alarmantno; trebalo bi "zašiti" pukotine na pisti, sanirati upravnu zgradu, zamijeniti rasvjetu i klima-uređaje, nabaviti novo vatrogasno vozilo i tako dalje. Zato je više nego dobrodošla financijska injekcija Primorsko-goranske županije, koja je 20-postotni vlasnik zračne luke, od 920 tisuća kuna

koliko će PGŽ uložiti u održavanje objekata aerodroma i subvencioniranje zračnog prijevoza. U Županiji se ipak pitaju zašto su država, kao većinski vlasnik aerodroma, i Croatia Airlines, kao nacionalni prijevoznik, digli ruke od kvarnerske zračne luke i to u situaciji kada Zračna luka Rijeka konačno živi svoje bolje dane. ■

razgovor

Kolinda Grabar-Kitarović,
ministrica vanjskih poslova i europskih
integracija RH

Zagreb ne smije smatrati Rijeku periferijom ili manje vrijednim dijelom Hrvatske. Zagreb, koji je personifikacija Vlade, brine i nastavit će brinuti o Rijeci puno više nego što će Trst to ikada činiti. I ova će Vlada puno više brinuti o Rijeci nego ijedna druga

Premda je vaša profesionalna karijera dosta poznata, mnogi ne znaju neke zanimljive detalje vašeg životnog puta. Vi ste Riječanka, odnosno Grobničanka...

- Grobničanka, rođena na Sušaku 29. travnja 1968. Cijelo djetinjstvo proživjela sam na Grobniku, išla sam tamo u osnovnu školu, najprije u Jelenju pa onda u Dražicama. Srednju školu sam nastavila u

Rijeka se ne smije osjećati zanemarena od Zagreba

razgovor: *Kolinda Grabar-Kitarović*

tadašnjem Centru za kadrove u obrazovanju i kulturi, popularnoj "Pedagoškoj", današnjoj I. riječkoj gimnaziji.

* Kako je to išlo s vašim odlaskom u Ameriku na školovanje?

- U prvom srednje saznala sam za program razmjene učenika sa SAD-om i željela sam se u to uključiti, željela sam putovati, učiti strane jezike... Kad sam bila skroz mala htjela sam biti stjuardesa, a kako sam sazrijevala, pri kraju osnovne škole sam donijela odluku da budem prevoditeljica u sustavu Ujedinjenih naroda. U srednjoj školi sam razmišljala otići u Trst koji je tada već imao studij za simultano i konsekutivno prevodenje. No, onda sam otišla na razmjenu u Ameriku, što je bilo vrlo značajno iskustvo u mom životu.

S nepunih 17 godina prvi put sam otišla od kuće, geografski vrlo daleko, s vremenskom razlikom od osam sati, u Los Alamos u

američkoj državi Novi Meksiko. Išla sam, naravno, sa strahom kako ću biti prihvaćena, jer sam dolazila iz bivše Jugoslavije koju su jedni zvali socijalističkom, drugi komunističkom, to je bilo vrijeme Reaganove administracije i novog hladnoga rata 1985./86. Došla sam u republikansku obitelj, koju sam morala prepoznati na aerodromu u Albuquerqueu, za koji ranije nikad nisam čula.

Prvi su mi kulturni šokovi bili oni iz svakodnevnog života, od slavina do broja automobila u prosječnoj američkoj obitelji, no moram kazati da su se Amerikanci zaista trudili pomoći mi u prilagodbi novom životu. Prvih mjesec dana teško je bilo razumjeti južnjački naglasak, no brzo sam se privikla. Uz apsolutnu toleranciju profesora i prijatelja, brzo sam se uklopila.

Ostvaren san o diplomaciji

* Kako su vaši roditelji doživjeli taj odlazak?

- Vjerujem da su se bojali. Otac mi je kasnije rekao da me nije rado pustio,

ali nije htio da mu u životu kasnije prigovaram da me on u bilo čemu zaustavlja. Mama to nikad nije dovodila u pitanje, nikad nije komentirala svoje strahove, ona je bez riječi primala moje ambicije i pokušavala mi je pomoći da ostvarim to što sam zamislila i zacrtala.

* Često ističete tu pozitivnu ulogu roditelja.

- Da, to mi je stvarno jako značilo, pogotovo zato što sam ja bila iz težačkoga kraja gdje tada škola nije bila najbitniji izbor. Moja mama nije ispunila svoje ambicije vezano uz školu, stoga mi je uvijek govorila: završi školu, imaj svoj život i put, budi nezavisna, samostalna. Imala sam potporu i razumijevanje oba roditelja.

* Počeli ste s ambicijom da budete prevoditeljica u UN-u...

- Kad sam se vratila iz SAD-a 1986. bilo mi je prilično teško. Možda sam bila malo i indoktrinirana živeći u toj republikanskoj reaganovskoj obitelji, tako da je meni tada pri povratku ovaj naš komunizam strahovito smetao. Smetala

mi je ta naša administrativna birokracija, potezanje veza za svaku stvar koju bi trebalo biti moguće riješiti normalnim putem. Došla je i ta "moja" obitelj iz Amerike, oni su me nagovarali da se vratim, bili su čak u konzulatu dogovarati vizu. No, odlučila sam ostati u Hrvatskoj, upisala studij engleskog i španjolskog...

Hrvatska se od tada, na sreću, jako puno promijenila, u svakom smislu. No, povratkom iz SAD-a postala sam osjetljivija na socijalne i političke promjene. Dok smo mi ovdje imali marksizam, tamo sam učila europsku povijest na drugačiji način, svjetsku i američku povijest, pa tzv. law and government gdje vas uče da zakoni i red moraju postojati i gdje je pojedinac temelj demokracije. Ovdje to u vrijeme bivše Jugoslavije nije

Mislim da je strah od EU u ovom trenutku normalan i logičan kao što je normalan strah od nepoznatog. Način na koji moramo pristupiti to je da ljude informiramo, da podižemo stupanj znanja koji će automatski pridonositi samopouzdanju i sigurnosti

funkcioniralo. Upoznala sam Jakova, mog sadašnjeg supruga, 1989. godine, koji je bio politički angažiran i već tada stupio u članstvo Hrvatske demokratske zajednice. Zajedno smo bili angažirani u pokretu za samostalnost koliko smo god mogli.

A materijalno, bilo je sve teže. Počela sam raditi kako bih se izdržavala, u Drvnom školskom centru, zatim u privatnim školama jezika, puno sam prevodila, a među ostalim za časopis "Filozofska istraživanja". Prevela sam knjigu prof. Željka Lopadića, koji je živio u Brazilu, filozofsko djelo o Haideggeru, i sve više s hrvatskog na engleski i obratno, te

s portugalskog na hrvatski, i tako sam upoznala tadašnjeg ministra znanosti, tehnologije i informatike i profesora na Filozofskom fakultetu dr. Antu Čovića. Tražili su osobu u međunarodnom odjelu Ministarstva znanosti i tako sam počela raditi kao tajnica pomoćnice ministra. Imala sam i šest ispita do kraja plus diplomski, sve one velike književnosti sam ispolagala, ali sve je dobro išlo i na poslu i na fakultetu. Već sam nakon par mjeseci postala savjetnica u Ministarstvu znanosti, tehnologije i informatike. Počela sam raditi na američkim projektima, a kad je dr. Ivo Sanader u siječnju 1993. postao zamjenikom ministra

vanjskih poslova, ponudio je meni i još jednom kolegi da prijedemo u njegov ured. To sam objeručje prihvatila jer se najednom ostvario taj moj san da uđem u diplomaciju.

Usput sam se školovala, radila na svom akademskom usavršavanju. Bila sam načelnica odjela za Sjevernu Ameriku, u hrvatskom veleposlanstvu u Ottawi. Dobila sam Fulbrightovu stipendiju. Trenutno se spremam početi raditi na doktoratu ispočetka jer su se u međuvremenu promijenile okolnosti.

Nije lako ženama političarkama

* Rekao bih, impresivna biografija. Međutim, ima tu

još nešto... Vjerojatno pratite ankete – godi li vam status trenutno najpopularnije političarke prema svim anketama političkog mnijenja u Hrvatskoj?

- Ne, ne godi mi! To je uvijek dvosjekli mač. Iskreno, gledajući napise u medijima, nekad se ugodno iznenadite, a nekad to zna biti neugodno, pogotovo ako se piše o nekim aspektima koji uopće nisu dijelom vašeg rada, nego dio osobnosti. Ne želim eksponirati moju obitelj u medijima. Mislim da su tu novinari stvarno korektni, jer sam sve zamolila da ne objavljuju fotografije moje djece. Suprug i ja smo se tako dogovorili, iz dva razloga; prvo je svakako sigurnost, a

Kolinda s obitelji najradije ljetuje na cresko-lošinjskom otočju, a izlet na Osorščicu je obvezan

Prednosti višestruko nadmašuju moguće nedostatke članstva u Europskoj uniji - Kolinda Grabar-Kitarović u društvu Jeana Asselborna, ministra vanjskih poslova Luxembourga

razgovor: *Kolinda Grabar-Kitarović*

drugo je činjenica da oni kao i sva djeca imaju svoja dječja prava i dok ne budu dovoljno stari da odluče o tome da li se žele pojavljivati u novinama, mi ih želimo od toga zaštititi, i to doista ogromna većina urednika i listova poštuje.

Ono što mi je drago jest da dobivam pozitivne ocjene za svoj rad, jer to je ono što želim, a najdraže mi je kad ta podrška dolazi od građana, iako mi je u početku smetalo da ne mogu proći gradom a da me netko ne prepozna, na što sam se sad navikla.

* Je li teško biti žena u politici?

- Pa nije lako. Ali ima to svojih prednosti i nedostataka. Nedostaci su ti što vas, kako reče književnik Jergović, oblače i svlače kao Barbiku. Prednost je toga što ste uočljivi, doista imate lakši pristup već i zato što je puno manje žena u politici.

Inače, mislim da Hrvatska ima još za učiniti na emancipaciji žena, pogotovo žena političarki, ponajviše na obrazovanju, na mijenjanju stavova jer je kod samih žena često riječ o nedostatku ambicije. Moramo odgajati mlade političare bez obzira na spol. Treba mijenjati predrasude, da bi žene postale aktivnije i sebe počele promatrati ravnopravnima u tom tradicionalno muškom svijetu visokog biznisa i politike.

Strah od EU je neutemeljen

* **Svakodnevno smo suočeni s nekim novim pitanjem vezanim za ulazak Hrvatske u Europsku uniju i budućnost građana u toj uniji, od raznih budućih ograničenja do kompromisa. Je li strah građana opravdan?**

- Mislim da je strah građana

neutemeljen. Svaka životna situacija ima svojih prednosti i nedostataka, pa tako i ulazak u Europsku uniju, pa čak i ostajanje izvan EU. No, mislim da prednosti višestruko nadmašuju moguće nedostatke članstva u Europskoj uniji. Danas, kad je koncept državnog suvereniteta prilično relativan pojam, kad pitanja poštovanja ljudskih prava nisu unutarnja pitanja države nego se međunarodna zajednica izravno miješa, mislim da i sam koncept državnog suvereniteta treba promatrati u drugim okvirima. Naša samostalnost i suverenitet se u europskim okvirima ne gube. Počinjemo dijeliti suverenitet u pojedinim politikama, ali ga isto tako i nadograđujemo jednom višom europskom dimenzijom jer sudjelujemo u klubu koji odlučuje o budućnosti cijeloga kontinenta. Kao jedno razmjerno malo gospodarstvo mislim da imamo puno veće šanse za ostvarivanje boljih životnih, gospodarskih i drugih prilika u okvirima zajedničkog europskog tržišta. Mislim da je strah od EU u ovom trenutku normalan i logičan kao što je normalan strah od nepoznatog. Način na koji moramo pristupiti to je da ljude informiramo, da podižemo stupanj znanja koji će automatski pridonositi samopouzdanju i sigurnosti. Ljude moramo upoznati što će se dogoditi s mirovinama, sa zdravstvenim sustavom, sa školovanjem, cijenama na tržištu poljoprivrednih proizvoda, nekretnina... dakle, sa svim pitanjima od životne važnosti.

Vidite i po državama koje su pretprošle godine stupile u članstvo, da su i njihovi strahovi bili neutemeljeni. Mislili su da će porasti cijene, da će porasti nezaposlenost, da će doći do velikih poremećaja na tržištu

nekretnina, to se sve nije dogodilo. Upravo se dogodilo suprotno - da je standard počeo rasti, a gospodarski pokazatelji u tim državama su puno bolji. Poljoprivrednici u Poljskoj, koji su prije stupanja Poljske u EU bili najviše euroskeptična skupina stanovništva, postali su oni koji su do ovog trenutka najviše profitirali, kroz izravne subvencije i sudjelovanje u zajedničkoj poljoprivrednoj politici. Ja se nadam da ćemo temeljem iskustva drugih država uspjeti ostvariti dobre rezultate pregovora i za Hrvatsku.

* Skeptici kažu da je Europa već ovdje. Europa je preuzela naše banke, kupuje naša najbolja poduzeća...

- To nije stvar ulaska u Europsku uniju nego upravo stvar globalizacije svjetskog gospodarskog tržišta. Tu je nadalje pitanje nekretnina; ljudi se boje - Hrvatska će se rasprodati. Ako pogledamo realnu situaciju, već danas je tržište nekretnina prilično liberalizirano i, bez obzira na mehanizme zaštite, a to su načelo reciprociteta i odobrenje MVP-a kao upravni akt, postoji milijun načina kako stranac može kupiti nekretninu u Hrvatskoj. Nakon 1. veljače 2009. godine, temeljem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju potpisanog još 2001. godine, bili mi u EU ili ne, tržište nekretnina se u potpunosti liberalizira. Iz toga je izuzeto poljoprivredno zemljište i zemljište pod zaštitom Zakona o zaštiti prirode, te područja od posebne državne skrbi. Zbog nacionalnih interesa pokušat ćemo popraviti to stanje, ne zato što se bojimo stranaca, nego zato što želimo zaštititi hrvatske državljane na domaćem tržištu nekretnina, da se ne dovode u podređeni položaj. Da nisu diskriminirani

zato što nemaju dovoljno visok životni standard i kupovnu moć da bi mogli kupiti nekretninu u Hrvatskoj. Ali isto tako treba kazati: ono što je u državnom vlasništvu tamo i ostaje. A kad je riječ o privatnom vlasništvu, vama nitko ne može narediti kako da raspoložete vlastitom nekretninom, to je potpuno osobna stvar.

Nije dobro za SDP da je vječno na vlasti

* **Kako gledate na inicijative o međudržavnom regionalnom povezivanju, kakvima teži i Primorsko-goranska županija. Dok je primorsko-goranski HDZ napao takvu inicijativu, vi ste se o njoj pozitivno izrazili.**

- Reagirali su oštro zbog nespretnog rječnika, odnosno nespretnog postavljanja okvira te suradnje. Naime, regionalnu suradnju svakako treba podržati. Regionalna vlast je četvrta razina vlasti u Europskoj uniji, dakle i naša lokalna uprava i samouprava morat će se ekipirati. Mi sudjelujemo u okvirima regionalne suradnje, u okviru "Interrega", nekoliko naših županija ima projekte regionalne suradnje. Ono što valja kazati, jedna te ista županija može biti članica više europskih regija. Ali, ne valja

Grabar-Kitarović:
Vlada je involvirana
u sve projekte
regionalnog razvoja
Rijeke i Primorsko-
goranske županije

Moramo odgajati mlade političare bez obzira na spol. Trebaju mijenjati predrasude, da bi žene postale aktivnije i sebe počele promatrati ravnopravnima u tom tradicionalno muškom svijetu visokog biznisa i politike

te regije brkati s neakvom nadržavnom strukturom koja će imati svoj ustav i skupštinu ili zamijeniti nacionalnu državu. Upravo regionalna suradnja ne ide protivno nacionalnoj politici i nije suprotna nacionalnim interesima. Ono što je zasmetalo HDZ-u u Rijeci jesu izjave o nekim paradžavnim strukturama, a ono što je i meni zasmetalo jest izjava da je Trst bliži Rijeci od Zagreba, što nikako ne može i ne smije biti. Niti se Rijeka smije osjećati odsječena ili zanemarena od Zagreba, niti Zagreb smije u tom smislu smatrati Rijeku periferijom ili manje vrijednim dijelom Hrvatske. Zagreb, pri tom mislim na Zagreb kao personifikaciju Vlade, brine i nastavit će brinuti o Rijeci puno više nego što će Trst to ikada činiti. I ova će Vlada puno više brinuti o Rijeci nego ijedna druga. Ja pozdravljam od sveg srca suradnju trčanske i riječke luke, pa i Kopra kao protutežu sjevernoatlanskima, međutim ipak je hrvatska Vlada ta koja će uložiti novce u bolnicu, sveučilišni kampus, u izgradnju prometne i lučke infrastrukture. Regionalna suradnja da, u svakom smislu, i mislim da je dobro iskoristiti sve njene prednosti.

* Budući da potječete iz Primorja, kakav je vaš stav o kritikama koje dolaze iz našeg kraja prema Vladi upravo o zanemarivanju kapitalnih investicija u Rijeci i Primorsko-goranskoj županiji a koje su od državnog interesa? Čini nam se da je komunikacija s hrvatskom Vladom vrlo loša.

- Da, znam sve, ali kad niste u istoj političkoj stranci onda kritizirate i po definiciji ponekad time pravdate i (ne)rezultate vlastitog rada. Odgovorno tvrdim da nijedna

Vlada nije toliko vodila računa o Rijeci koliko ova, koja je involvirana u sve projekte regionalnog razvoja Rijeke i Primorsko-goranske županije. Bespredmetno je svojatati projekte, jer hrvatska Vlada će uvijek podržati dalekosežne projekte koji su od regionalnog i lokalnog značaja a pridonose razvoju cijele Hrvatske. Počeli su radovi na Sveučilišnom kampusu, projekt Sveučilišne bolnice je projekt koji je započela i nastavit će realizirati ova Vlada. Izgradnja punog profila autoceste Zagreb - Rijeka nije stala niti će stati, kao ni daljnje prometno povezivanje prema Žutoj Lokvi i nastavak na autocestu prema Splitu, pa onda riječka zaobilaznica... Često je teško osigurati novce za to, ali se ne odustaje. Vi vidite da projekti idu i dalje i da se sredstva alociraju.

Posljednja je bila rasprava oko Jadrolinije. Rekla sam i u Splitu, nastupivši kao predsjednica Gradskog odbora HDZ-a Rijeke, da pozivam Split na suradnju i da nam se ne smije dogoditi da Split i Rijeka postanu rivali, nego se trebaju nadopunjavati. I Jadroliniju kao i sve hrvatske tvrtke i brodare moramo pripremiti na konkurenciju koja će nužno dolaziti, jer će i opseg prometa putničkog i teretnog sve više rasti. Jadrolinija je tvrtka od nacionalnog interesa.

* Nedavno ste rekli da će se i Rijeka na sljedećim izborima pridružiti hrvatskim gradovima koji za gradonačelnika imaju člana HDZ-a. Doista vjerujete u to?

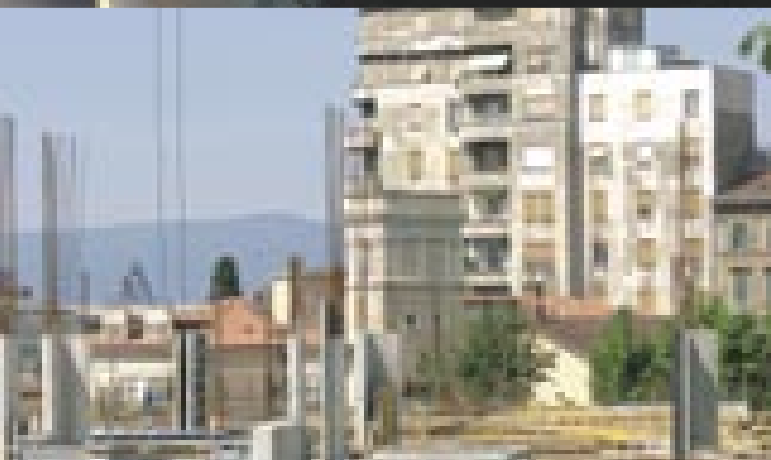
- Zašto ne? Vlast se mijenja, pa ne bi bilo ni dobro kad bi SDP ostao vječito na vlasti. Ne bi to bilo dobro ni za SDP, a nikako dobro za Rijeku da nema političke konkurencije koja vas tjera na to da radite bolje. ■

pgžstatistika

Priradni priraštaj -2,9

Sve manje djece polazi u osnovnu školu, ali sve više ih je u vrtićima, pokazuju statistike. U osnovne škole u Županiji školske godine 2004./05. krenulo je dosad najmanje učenika - 22.387, a sve je manje i srednjoškolaca - 12.665. No, zajedno s porastom nataliteta raste i potreba za vrtićkim smještajem djece kojih je sada više od 6,5 tisuća. U Primorsko-goranskoj županiji, usprkos laganim pomacima, nije zaustavljena negativna stopa prirodnog priraštaja; u 2004. godini na 7,7 živorođenih je 10,6 umrlih što daje negativnih 2,9 na tisuću stanovnika. ■

4,5 milijarda kn ulaganja u imovinu

Investicijska ulaganja u dugotrajnu imovinu na području Primorsko-goranske županije bilježe stalan rast. Ovom statistikom obuhvaćena je većina poslovnih subjekata: banke i štedionice, osiguravajuća društva, proračunski korisnici, veliki, srednje veliki i mali poduzetnici s investicijama većim od 200.000 kuna, kao i neprofitne organizacije. Investicijska ulaganja u 2004. godini iznose 4.436.995.000 kuna i dvostruko su veća od onih u 2001. godini. Najveći je porast ulaganja u građevinarstvu te hotelijerstvu i trgovini. Prevedeno na pučki jezik: cvjeta građevinski biznis, supermarketi i stanogradnja. ■

8740

*ponuda za
posao
(prepolovljena
potreba za
radnicima)*

Sve je manje slobodnih radnih mjesta koja se prijavljuju Zavodu za zapošljavanje. Dok je slobodnih radnih mjesta od 2000. do 2002. godine bilo više od 18.000, u 2004. godini više je nego prepolovljena potreba za radnicima, i broj slobodnih radnih mjesta iznosio je 8.740. Na ta mjesta aplicira u prosjeku između 18 i 20 tisuća nezaposlenih osoba u Županiji. Uvjerljivo je najviše nezaposlenih među KV i VKV radnicima s 3 razreda srednje škole (7240). Posao traži i više od 1200 osoba s fakultetom i višim stupnjevima naobrazbe. ■

209 ovisnika mladih od 18 godina

Broj ovisnika u PGŽ-u raste iz godine u godinu. Prema podacima Nastavnog zavoda za javno zdravstvo PGŽ-a, prošle je godine od ovisnosti liječeno 460 mladih osoba, a pretprošle godine čak 572, no onih koji trebaju liječenje znatno je više. Dok je prije deset godina u PGŽ-u bilo registrirano 17 ovisnika, 2001. godine ih je bilo registrirano 649, od toga jedna trećina mladih od 18 godina (209).

Najveća stopa ovisnosti u Primorsko-goranskoj županiji je u Rijeci, Klani i Jelenju, te na Malom Lošinjju. ■

Prosječna plaća 4.165 kn

Prosječne mjesečne neto i bruto plaće u Županiji rastu po stopi od približno 5 posto godišnje. Prosječna neto plaća za 2004. godinu po prvi put je prešla 4 tisuće kuna i ona iznosi 4.165 kuna, dok je istodobno bruto plaća (s propisanim obveznim izdavanjima) 5.905 kuna. Najviše su prosječne plaće u sektoru rudarstva i vađenja (neto 8.675 kn), a najmanje u ribarstvu (neto 2.580 kn). Iz statistika je također razvidno da najbolje prolaze i oni visokoobrazovani kadrovi koji se bave opskrbom električnom energijom, plinom i vodom, financijskim posredovanjem te poslovima u javnoj upravi. ■

Prosječne mjesečne plaće, kune

	neto	bruto
2000.	3.303	4.794
2001.	3.569	5.006
2002.	3.697	5.273
2003.	3.947	5.558
2004.	4.165	5.905

80% riječkih liftova kritično

Od 400 liftova, koliko se procjenjuje da ih ima u stambenim zgradama u Rijeci, njih 80 posto ne zadovoljava kriterije određene pravilnikom o dizalima koji datira od 1986. godine, piše "Novi list". Njih 70 posto nema nikakva vrata na kabinama pa ni adekvatno ostakljenje, dok su u 25 posto slučajeva kabine napravljene od drva, dakle lakozapaljivog materijala. Prosječna starost dizala u Rijeci je preko 30 godina i većina ih se nalazi u kritičnom stanju, kažu u tvrtkama "Otis" i "Eurolift", koje se bave servisiranjem i prodajom liftova na području Rijeke. ■

330 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ kod Novog lista

Najzagađeniji zrak u gradu Rijeci već je godinama na području Podmurvica i Turnića. "Zahvaljujući" Rafineriji, stupanj onečišćenja zraka sumporovim dioksidom izmjeren na mjernejoj postaji u Ulici Ivana Sušnja (iznad N. lista) u 2004. dnevno je iznosio 330 μm po prostornom metru, a vrlo je visok i u Ulici Franje Čandeka (290 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Potonja je ulica napadnuta i značajnim koncentracijama dima (dnevno 256 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), pa je prema tome bez konkurencije Čandekova - ulica s najvećim stupnjem onečišćenog zraka, u Rijeci i županiji. ■

vizitka

Katarina line

Katica
Hauptfeld,
vlasnica
agencije
Katarina line

Katica Hauptfeld i njena turistička Agencija Katarina line iz Opatije pravi su primjer kako uspjeh u turizmu ne dolazi preko noći. Dugogodišnje iskustvo, ulaganje u znanje i ljude, stalna prisutnost na turističkim sajmovima i vjera u gosta, ono je što Katarinu line čini jednom od vodećih turističkih agencija u Primorsko-goranskoj županiji.

Bivša djelatnica u Kvarner-Expressu i Kompasu, odlučila se 1992., u jeku rata i potpuno nepovoljnoj situaciji za turizam, na samostalan put. Sjeća se da je te 1992. godine počela u iznajmljenoj sobici broj 121 Grand hotela Adriatic, sama s kompjutorom.

- Taj kompjutor značio mi je kao da imam još dva zaposlena, jer su se ugovori i ponude svi još pisali na pisaćem stroju. Tada nitko nije imao tu spravu i to je bila moja velika prednost, a otkupila sam ga od Kompasa, gdje sam radila prije osamostaljenja. Kvarner-Express, gdje sam počela, tada je imao jedan kompjutor na tisuću zaposlenih. Ono što je bila otežavajuća okolnost svima u to vrijeme - bio je rat, a ja sam Kompas napustila kao šef odjela za Skandinaviju. Poznato je da su u vrijeme rata Skandinavci i Nizozemci prvi odustali od nas. Pokrenuvši vlastitu agenciju, udružila sam se sa slovenskim kolegama, firmama iz Portoroža i Bleda, te jednim Talijanom, pa smo se nas četvero dogovorili da uložimo u prezentaciju prema istočnim zemljama (Mađarska, Češka i Slovačka) i tamo smo našli nove partnere. Među njima je bio i jedan Slovak koji je danas vlasnik tri agencije i vodeći naš partner.

Slovaci, Česi i Mađari su mi bili prvi

gosti. Jedino se oni nisu bojali doći ovamo za vrijeme rata. Kolege su mi se smijali pitajući što radim s tim "istočnjacima", kao turistima slabe platežne moći. No, malo-pomalo, mi smo napredovali. Od 1992. do danas bilježimo stalan rast i gostiju i zaposlenih. Danas nas je 15 zaposlenih u Katarini line, a do proljeća bit će nas i više jer ćemo otvoriti nove poslovnice i uzeti nove pripravnike i komercijaliste. Tako je bilo i s brodovima; od jednog ili dva broda u početku, do današnjih petnaest, šesnaest, a nekada i dvadeset u najmu.

Obiteljska tvrtka

Katarina line najpoznatija je po svojim krstarenjima. To je bila zamisao Katicice Hauptfeld, koja je još početkom devedesetih znala da bi ponuda izleta brodovima mogla biti ono što će je razlikovati od drugih. Sjeća se da je koncem sedamdesetih dobila od direktora Kvarner Expressa nagradno krstarenje kao odlična djelatnica. Tadašnji veliki sustav Kvarner-Expressa imao je zakupljena svega tri broda...

- Sezona krstarenja nam traje od 1. svibnja do 16. listopada. Što se tiče hotela i organiziranih posjeta, sezona nam traje skoro cijelu godinu. Potpisali smo sve ugovore za 2006. godinu s našim brodarima i s našim poslovnim partnerima. Povećali smo bilancu 20-25 posto u odnosu na prošlu godinu. Svi u turizmu moramo biti jako zadovoljni. Tko god kaže da nije dobro radio prošle godine - laže.

Rođena Bribirka, Katarina Hauptfeld odrasla je u Africi, u Zambiji i Zimbabveu. Nakon proglašenja nezavisnosti u Zambiji, gdje je završila srednju školu, roditelji nisu htjeli riskirati da nastavi školovanje u Lusaki već se vratila u Hrvatsku. Dug boravak u inozemstvu ostavio je traga tek na njenom hrvatskom, pa zbog specifičnog izgovora ljudi često pomisle da je Slovenka.

- Uvijek sam išla postepeno. Banke

Uspjeh

Nedostaci Opatije

Opatija je prošle godine pobrala čitav niz priznanja, uz ostalo i "Turistički cvijet" Hrvatske gospodarske komore. Je li Opatija turističko mjesto kakvo vi zamišljate da bi moglo biti?
- Ne, nije. Opatija je mrtva, Opatija je iz bezveznih razloga ukinula noćnu zabavnu ponudu i prepustila je Rijeci, u koju sada vodimo turiste na noćni provod. Opatija je sada turistička destinacija orijentirana isključivo na stariju klijentelu. Opatija nije ni dovoljno čista, nema dovoljno parkirnih mjesta, a plaže su katastrofa, pogotovo Slatina. Na lungomaru čovjek može samo nastradati, popikujući se na neravnine. Mogla bih pričati tri sata o nedostacima Opatije. Ali opet, u odnosu na mnoga druga mjesta, još uvijek je Opatija na zavidnoj razini.

Svake godine povećavamo promet i proširujemo tržište. Neizostavno idemo na sve važnije turističke sajmove u Europi. U ovom poslu je najvažnije odmah izvršiti svoje financijske obveze, prema svima. Zato su nama vrata otvorena od Dubrovnika do Umaga

ne dolazi preko noći

su me poticale da uzmem kredite, no ja radije idem polako ali sigurno. I svake godine povećavamo promet i proširujemo tržište. Neizostavno idemo na World Travel Market u London, pa u Berlin, na sajam autobusera u Kölnu, i na sve važnije sajmove u Europi. U ovom poslu je najvažnije odmah izvršiti svoje financijske obveze, prema svima. Zato su nama vrata otvorena od Dubrovnika do Umaga.

Kritike HTZ-u

Katarina line svoj uspjeh duguje i obiteljskom karakteru firme. Sin Daniel Hauptfeld magistrirao je u Heidelbergu i sada u firmi vodi marketing, kći Anamarija je diplomirala u Americi i sada vodi posao s krstarenjima.

- Oni su mladi ljudi s puno ideja i ja ih slušam, jer turizam više nije ono što je bio, a novo vrijeme nosi i nove zahtjeve.

Ove godine Katarini Hauptfeld pripala

je nagrada Hrvatske turističke zajednice "Čovjek - ključ uspjeha", kao i Županijska nagrada za turistička postignuća. Nagradi HTZ-a pomalo se čudi jer je dosta kritična upravo prema radu ove turističke institucije.

- Naša agencija prisutna je i dosta novaca godišnje troši na nastupe na sajmovima. No, na tim sajmovima možemo iz godine u godinu primijetiti kako je taj naš Kvarner na nacionalnim štandovima svaki put strpan u najgori kantun, i tada me stvarno boli srce jer sam i ja dio tog Kvarnera. A svi mi dajemo novac za HTZ, pa imamo valjda pravo i nešto tražiti, recimo, barem to da budemo lijepo prezentirani. Osim na tome, mislim da moramo inzistirati i na većem avioprometu kojim će gosti ovdje dolaziti, i tražiti od države bolji tretman krčkog aerodroma.

Jedna od najlošijih stvari u našem turizmu je nepostojanje unaprijed zacrtanih

planova i programa turističkih gradova i destinacija - nastavlja Katica Hauptfeld.

- Primjerice, spomenut ću nacionalnog brodarka Jadroliniju. Mi još nemamo red vožnje za 2006. godinu. Kao što nemamo ni raspored događanja, priredbi i manifestacija u turističkim mjestima. Pa ljudi planiraju svoje putovanje godinu dana unaprijed! Oni moraju tijekom jedanaestog i dvanaestog mjeseca u velikim firmama dati rasporede svojih godišnjih odmora. Oni će, dakle, gledati da odu tamo gdje se nešto događa. Na Korčuli se zna da je Marko Polo Fest drugi tjedan u devetom mjesecu. A mi u Opatiji ne znamo kad se što dešava. Ne znamo do zadnjeg časa! Najkasnije u studenome turistički bi gradovi trebali izaći s rasporedom zbivanja u idućoj godini.

Ali, ja svesrdno podržavam i kad se nešto dobro napravi. Zato smatram da je reklama Hrvatske na CNN-u pun pogodak. ■

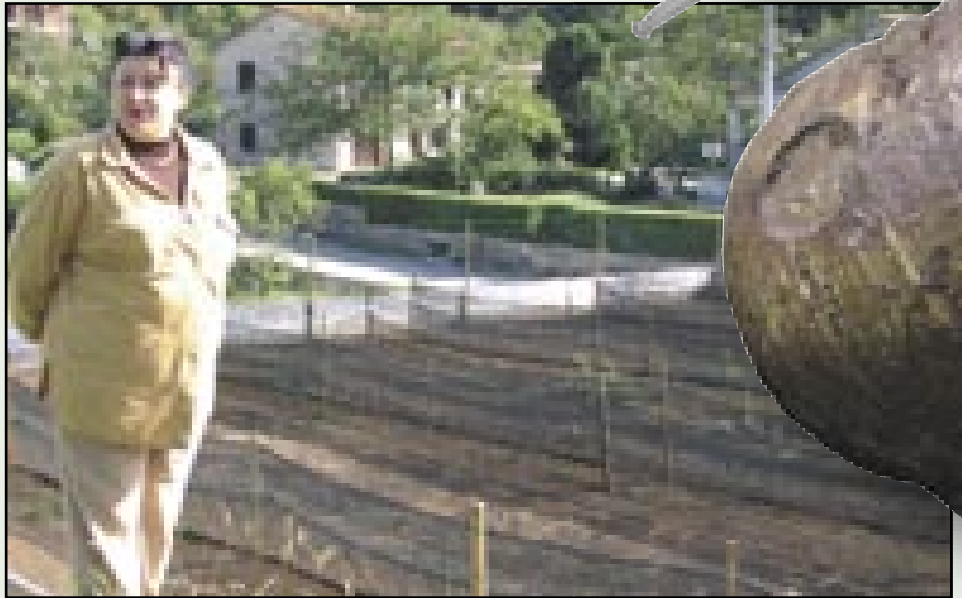
ekoetno

Posljednjih petnaest godina u Hrvatskoj se postojano razvija uzgoj puževa, jedna od profitabilnijih novih grana poljoprivrede u Europi. Helicikultura, odnosno uzgoj gastronomskih puževa u potpunom biološkom ciklusu, počela se širiti 1970. godine u Italiji. Razvoj helicikulture znatno se pojačao unazad nekoliko godina budući da su porast atmosferskog zagađenja te sve učestalije korištenje anorganskih gnojiva gotovo uništili njihova prirodna staništa i onemogućili prirodnu reprodukciju.

U Hrvatskoj danas imamo pedesetak uzgajivača puževa i u pravilu se radi o obiteljskim obrtima. Najzaslužnija osoba za razvoj domaće helicikulture svakako je Alma Cvjetković, uzgajivačica iz Matulja. Alma uzgaja primorskog puža (*Helix aspersa*) i kontinentalnog puža (*Helix pomatia*), koji su, uz šumskog, tipične jestive vrste za naše podneblje. Puževe otkupljuje od svih domaćih proizvođača, a najviše izvozi u susjednu Italiju.

Vlasnica je uzgajališta u Istri (treće po veličini u Hrvatskoj) te još jednog u Rukavcu nedaleko Opatije. U Matuljima također ima manje uzgajalište i takozvanu karantenu za puževe gdje se životinje pročišćavaju i pripremaju za izvoz.

- Oduvijek sam voljela hranu od puževa, a uzgojem sam se počela baviti pred

petnaestak godina, sasvim nepretenciozno. S vremenom smo, svakako, proširili svoju djelatnost - govori gospođa Cvjetković.

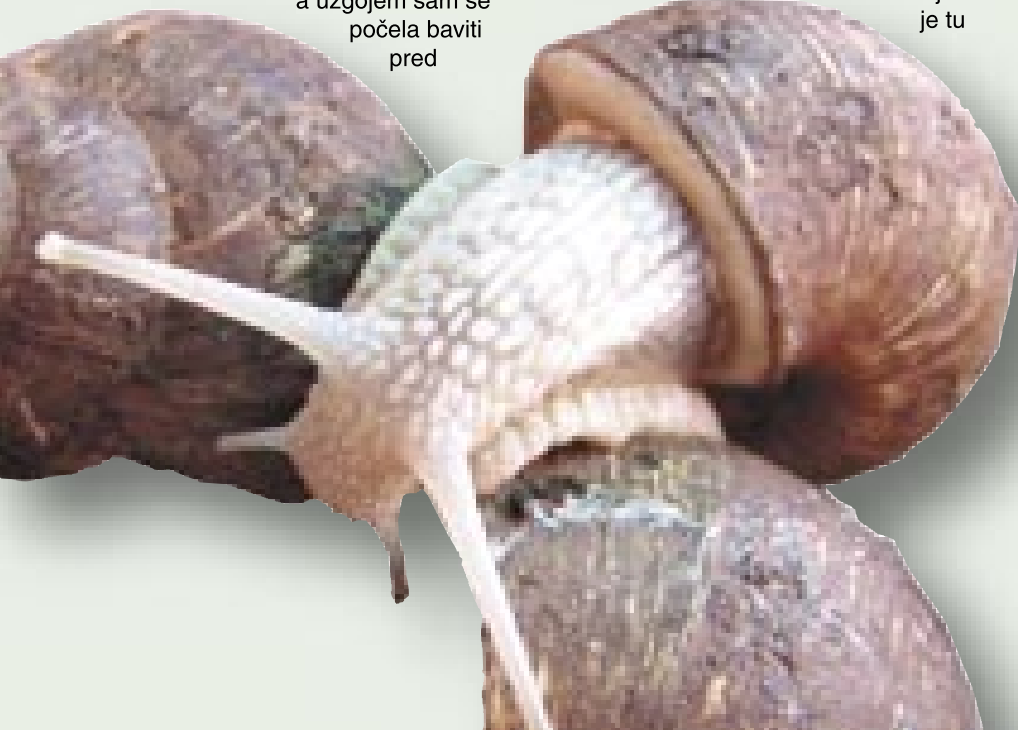
Gospođa Alma osnivač je burze za puževe te autorica velikog projekta, prvog hrvatskog instituta za pužarstvo u Rukavcu, a 2003. godine dobila je "Zlatnog puža" Međunarodnog instituta za pužarstvo

u Italiji, što je prvi slučaj da je tu

Uzgoj pu

Biolški ciklus 15 mjeseci

Prilikom uzgoja puževa treba ispoštovati prirodni biološki ciklus te životinje. Nakon ubacivanja reproduktora u uzgajalište u svibnju, od srpnja do rujna traje izlijevanje puževa. Životinje miruju tijekom zimskih mjeseci (ukopaju se u zemlju). Veličinu za prodaju puževi će dostići u listopadu iduće godine. Nakon prve godine, proces se uhoda i povećava se intenzitet. Puževe treba hraniti kvalitetnim biljem da bi meso bilo što bolje. Beru se u proljeće i u ranu jesen, kada su najbolji vremenski uvjeti. Najprikladnije je da se uzgajivač okuša na površini od 2 do 3 tisuće četvornih metara, a kasnije može, sukladno iskustvu, proširiti uzgajalište. Posebna su gastronomska atrakcija puževi ubrani iz zemlje tijekom zimskog mirovanja (takozvano letargno stanje) od 1. do 20. studenoga. Takvi puževi zahtijevaju poseban način pripreme i izvozna cijena im je 12 eura po kilogramu.

U Hrvatskoj danas imamo pedesetak uzgajivača puževa i u pravilu se radi o obiteljskim obrtima. Najzaslužnija osoba za razvoj domaće helcikulture svakako je Alma Cvjetković, uzgajivačica iz Matulja

nagradu dobio netko tko nije Talijan. Preko Hrvatske gospodarske komore, održala je niz prezentacija po čitavoj Hrvatskoj te je stimulirala mnoge da se počnu baviti tom djelatnošću. Autorica je knjige "Helcikultura - vodič za uzgoj puževa".

u zemlju, uzgajalište uopće ne treba posjećivati. Kroz ostatak godine dovoljno je navratiti jednom do dva puta tjedno i pogledati je li sve u redu.

- Uzgajanje puževa idealan je dodatni posao, obiteljski obrt. Jedno uzgajalište mogu održavati dvoje ljudi, primjerice muž i žena. Zarada može biti sasvim pristojna ako se radi po pravilima. Puž je dosta spora životinja i treba ispoštovati njegov prirodni ciklus. Brzopletost i nestrpljivost tu ne prolaze - napominje Alma Cvjetković.

U idealnim uvjetima, dodaje pužarica, za osnivanje uzgajališta na 2 tisuće četvornih metara treba uložiti oko 7 tisuća eura. Nakon prve godine vraća se oko 75 posto uložених sredstava. Idućih je godina zarada oko 100 posto od uložеног novca. Uglavnom, sasvim pristojna i dosta unosna zanimacija. ■

Ograničeno branje puževa u prirodi

Alma Cvjetković je u sklopu Instituta za pužarstvo pokrenula proizvodnju gotovih prehrambenih artikala od puževa za domaće i strano tržište. Radi se o delicijama kao što su čisto meso, suha salama, pašteta ili puževi u želatini.

Branje puževa u prirodi, zbog progresivnog osiromašenja golemog bogatstva u puževima, u Hrvatskoj je zakonom ograničeno već 4 godine. Potrebno je ishoditi dozvolu Ministarstva zaštite okoliša u kojoj je točno propisano koliko se puževa može ubrati i na kojem staništu te koje starosti moraju biti. Branje puževa u prirodi strogo je zabranjeno u Francuskoj, Njemačkoj, Švicarskoj i Italiji, stoga gastronomska budućnost tog jela ponajviše ovisi o uzgoju.

puževa idealan obiteljski obrt

Razgledavamo njezine "pogone" za uzgoj. U malim mrežastim vrećama natiskute su tisuće nesretnih slinavaca. Jedna je grupica probila vreću, tri ili četiri puža pokušavaju pobjeći, no, naravno, nisu daleko dogurali. Vreće se usporeno komešaju i iz njih se širi neobičan zvuk, kao da netko preživava slinu po ustima. Dio ih je već očišćen, veći dio tek treba ući u "purgatorij", a određeni broj upravo prolazi proces čišćenja. U velikoj mrežastoj košari natiskani su jedan na drugome, ne jedu ništa i samo ispuštaju izmet. Taj proces traje 6 do 8 dana, a nakon toga spremni su za pripremu i izvoz. Naravno, čitavim se prostorom širi dosta neugodan miris pužjeg izmeta.

Iako, kako kaže Alma Cvjetković, noću mogu prevaliti i po 4 metra, vlasnici ne trebaju strahovati da će se krdo razbježati. Uzgajivač koji uredno održava farmu i uklanja travu na puteljcima oko uzgajališta (puževi uglavnom neće preko gole zemlje) bez problema će uhvatiti rijetke bjegunce. Posao uzgajivača i nije previše zahtjevan - nešto je življe u vrijeme berbe, na proljeće i jesen, a kada se puževi na zimu ukopaju

nakafe

Iвица Crnić

Iвица Crnić, načelnik Općine Vinodolske, na toj je dužnosti u drugom mandatu nešto više od dvije godine. Naime, u pola prošlog mandata općinske vlasti zamijenio je dotadašnjeg načelnika Mihovila Kombola iz iste vladajuće koalicije SDP-HNS-HSS-HSLS-PGS, koja je dobila vlast i na zadnjim lokalnim izborima. Crnić nije tipičan političar, unatoč tome što vodi Općinsku organizaciju SDP-a Općine Vinodolske već tri mandata, već se radi o stručnjaku, čovjeku koji je nakon krize vlasti silom prilika morao ostaviti dotadašnji posao u Ini i posvetiti se politici.

Iвица Crnić rođen je 5. studenoga 1948. godine u Ozlju. Osnovnu školu završio je u Triblju, srednju kemijsku u Rijeci, a kasnije i strojarску tehničku školu. Čitav svoj radni vijek proveo je u Ininoj rafineriji na Urinju kao poslovođa laboratorija. Cijeli

Domovinski rat proveo je na bojišnici.

- Godine 1991. odmah u početku rata bio sam na ličkom ratištu sa 155. brigadom. Nakon njezinog rasformiranja ušao sam s postrojbom u sastav 143. ogulinske brigade, a 1995. u Otočcu u sastav 133. domobranske pukovnije, gdje sam dočekao kraj rata s činom satnika - kaže Crnić.

60 posto šume

* Četvrti ste načelnik od formiranja Općine Vinodolske. Kako ocjenjujete dosadašnji razvoj vaše lokalne jedinice?

- Vidi se stvarno napredak nakon osamostaljenja Hrvatske i postanka Općine Vinodolske 1993. godine. U samom početku je proračun bio mali, iznosio je svega 2,8 milijuna kuna. To je bilo vrijeme ustroja lokalne jedinice, koji svakako nije bio lagan jer je trebalo sve postaviti na svoje noge. No, napredak je krenuo već početkom drugog mandata kada je

porastao općinski proračun i kada se moglo utrošiti veća sredstva u financiranje razvoja. Površina Općine je 152 kvadratna kilometra, od čega je oko šezdeset posto šumsko područje, ostalo je urbani dio Vinodolske doline. Prema zadnjem popisu stanovništva, na području Općine Vinodolske živi 4.207 stanovnika. Velik dio lokalnih cesta je rekonstruiran, a uz pomoć Primorsko-goranske županije velikim dijelom je rekonstruirana županijska cesta Križišće - Bribir - Novi Vinodolski, čime je Općina dobila na značenju, posebno u razvoju turizma.

Moramo reći da su adaptirani i brojni objekti kulturnog i sakralnog značaja. Adaptirane su stare škole koje smo željeli zaštititi od propadanja, domovi kulture i mnoge općinske zgrade koje su danas u funkciji mjesnih odbora i udruga te ostalih sadržaja. Napravilo se puno na proširenju javne rasvjete, sanaciji divljih deponija, potaknuli smo putem kreditiranja male poduzetnike u funkciji razvoja ruralnog turizma, poljoprivrede i ostalih djelatnosti. Osnovali smo poljoprivrednu zadrugu "Plodovi

Budućnost Općine Vinodolske je

Prostornim planom predvidjeli smo četiri poslovne zone, zatim ugostiteljsko-turističke zone, centralna naselja i vikend naselja u šumskom području. Već smo krenuli u izradu urbanističkih planova uređenja

Vinodola", čijim programom želimo oplemeniti i staviti u funkciju oko deset posto poljoprivrednih površina Vinodolske doline. Pokrenuli smo projekt zaštite kulturne baštine i spomenika kulture jer tu upravo vidimo osnovu za razvoj turizma. Uz potporu Primorsko-goranske županije, prošle godine pokrenuta je sanacija bibriskog kaštela, a ove godine vjerujemo da ćemo nastaviti radove na sanaciji driveničkog kaštela i kaštela u Grižanama.

Općina još bez hotela

* Najveći dio Vinodolske doline upravo je na području vaše Općine. Nedavno je

donesen prostorni plan. Koji su glavni pravci razvoja?

- Iako nas je dijelom ograničavao Prostorni plan županije u površini građevinskog područja i Zakon o vodozaštitnim područjima, mislim da smo Prostornim planom postigli najbolje moguće rješenje, jer su uglavnom zadovoljeni zahtjevi naših mještana koji su sudjelovali u javnoj raspravi, a zaštili smo prostor i od nekontrolirane gradnje i apartmanizacije, za koju smo vidjeli da nam prijete.

Prostornim planom predvidjeli smo četiri poslovne zone, ugostiteljsko-turističke zone, centralna naselja i vikend naselja u šumskom području. Već smo krenuli u izradu urbanističkih planova uređenja. Budući da imamo zainteresirane ulagače za ugostiteljsko-turističke sadržaje, predviđene su lokacije u Prostornom planu za njih na Peskima, Belgradu i u Triblju. To nas posebno veseli jer na području naše Općine nema ni jednog hotela i, svakako, to su sadržaji koji nam nedostaju.

Neuspjelo odvajanje

* U proteklom mandatu zapadni dio Općine Vinodolske, odnosno četiri naselja Drivenik, Tribalj, Grižane-Belgrad željela su se izdvojiti i osnovati novu općinu jer nisu bili zadovoljni raspodjelom proračunskih sredstava. Što mislite o tome?

- Ta priča je za mene završena 2004. godine, no peticija, koju je pokrenuo HDZ, bila je upućena Hrvatskom saboru, koji na našu sreću nije prihvatio izmjenu Zakona o područjima županija, gradova i općina u RH te je ipak naša općina ostala cjelovita. Budućnost ove općine je upravo njezina cjelovitost, a to je i razmišljanje najvećeg dijela stanovništva. Taj problem neravnomjernog ulaganja bio je čitavo vrijeme prenaplaćen, što je i mnogim analizama demantirano. Mislim da se ne trebamo više tim i takvim problemima opterećivati već misliti na budućnost. Moram priznati da su sva ta nepotrebna događanja ostavila negativan trag i u prošloj godini, ali usprkos tome završili smo je ipak uspješno i vjerujem da su to naši stanovnici prepoznali.

*** Koji su prioriteti Općine u ovoj godini?**

- Razvoj gospodarstva i poduzetništva, donošenje urbanističkih planova uređenja, turistička valorizacija Vinodolske doline i šumskih predjela, komunalna infrastruktura i zaštita kulturne baštine. Proračun Općine Vinodolske u 2006. godini planiran je u iznosu od 16 milijuna kuna i on je najracionalnije i najpravnomjernije raspodijeljen, što je potvrđeno i na Općinskom vijeću s deset glasova "za" i tri "protiv". ■

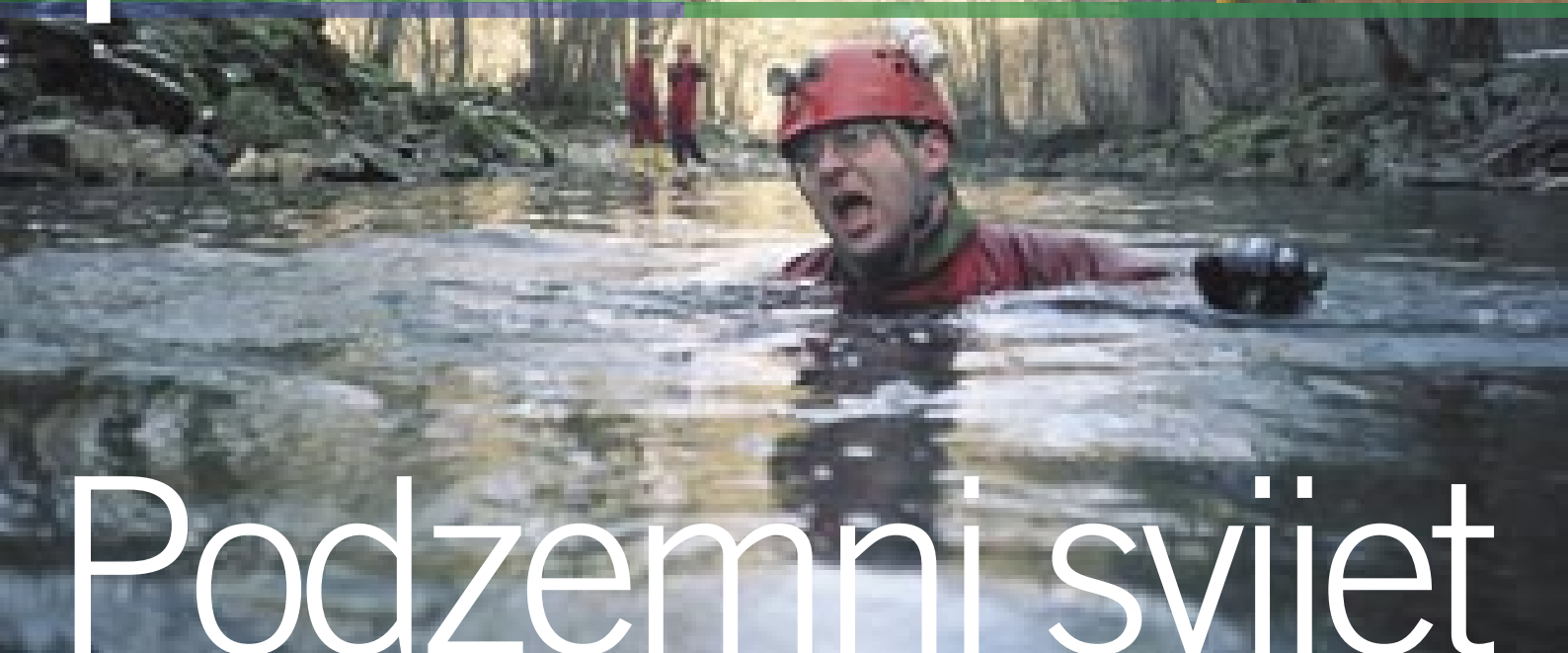
Jednako razvijamo sve dijelove Općine Vinodolske - načelnik Ivica Crnić

njezina cjelovitost

pothvati

Speleo-ronilačko istraživanje Rječine – sasvim je izvjesno da povezanim kanalima dobiva vodu od Slovenskog Snežnika (1796 m)

Podzemni svijet

Primorsko-goranske županije

Jedna od rijetkih stvari u kojoj mala Hrvatska zauzima važno mjesto u svijetu hrvatski je krš i njegovo nevjerovatno podzemno bogatstvo. Velebit i njegovi duboki biseri, Lukina i Slovačka jama odavno su čuveni u svjetskim speleološkim krugovima, zbog čega tamo svake godine rado navraćaju gotovo svi hrvatski i veći broj stranih istraživača.

Iako su impresivne velebitske dubine koje sežu do 1400 metara dubine svakako najznamenitiji dio hrvatskog krša, nešto je slabije poznato da bogatstvom speleoloških objekata obiluje i područje Primorsko-goranske županije. Naime, od 8500 lociranih jama i špilja u Hrvatskoj, gotovo ih je tisuću istraženo samo na području Čićarije, Klane, Muna, Matulja, šire okolice Rijeke te Gorskog kotara. Ovaj teren ima i svoju povijesno-speleološku vrijednost, s obzirom na to da se smatra dijelom tzv. klasičnog krša smještenog u »trokutu« između Trsta, Postojne i Rijeke, na kojem su početkom 20. stoljeća dokazane i prve teorije o postanku krša u svijetu.

Sredinom dvadesetih godina prošlog stoljeća velik su broj speleobjekata, gotovo 3200 špilja i jama u spomenutom

»trokutu«, uz speleologe iz Trsta, istražili i članovi tadašnjeg speleološkog odsjeka kluba Alpino Fiumano. Od tog broja samo je na širem riječkom području otkriveno oko 700 objekata. Danas njihovu istraživačku djelatnost u najvećoj mjeri baštine članovi speleološkog kluba Estavela iz Kastva koji su u posljednjih sedam godina istražili još 270 jama i špilja.

- Najviše speleobjekata u Primorsko-goranskoj županiji otkriveno je na području Čićarije, odnosno Muna gdje je na prostoru od dva kvadratna kilometra, uz od ranije znanih stotinjak, posljednjih godina otkriveno još devedesetak jama. Samo oko Permana nalazi se još tridesetak objekata, a još ih je pedesetak za koje znamo u okolici Breze i Klane. Osim toga još ih je mnogo koje nisu otkrivene. Na ovom području radi se o jamama koje se nalaze na niskoj nadmorskoj visini, a uglavnom su jako lijepo zasigane, razgranate, no najčešće pliće do 30 metara. U višoj zoni, na Čićariji, prevladavaju pak jednostavne jame, posve vertikalne, golih zidova, u kojima je temperatura oko 6 Celzijevih stupnjeva, no njihova dubina nešto je veća

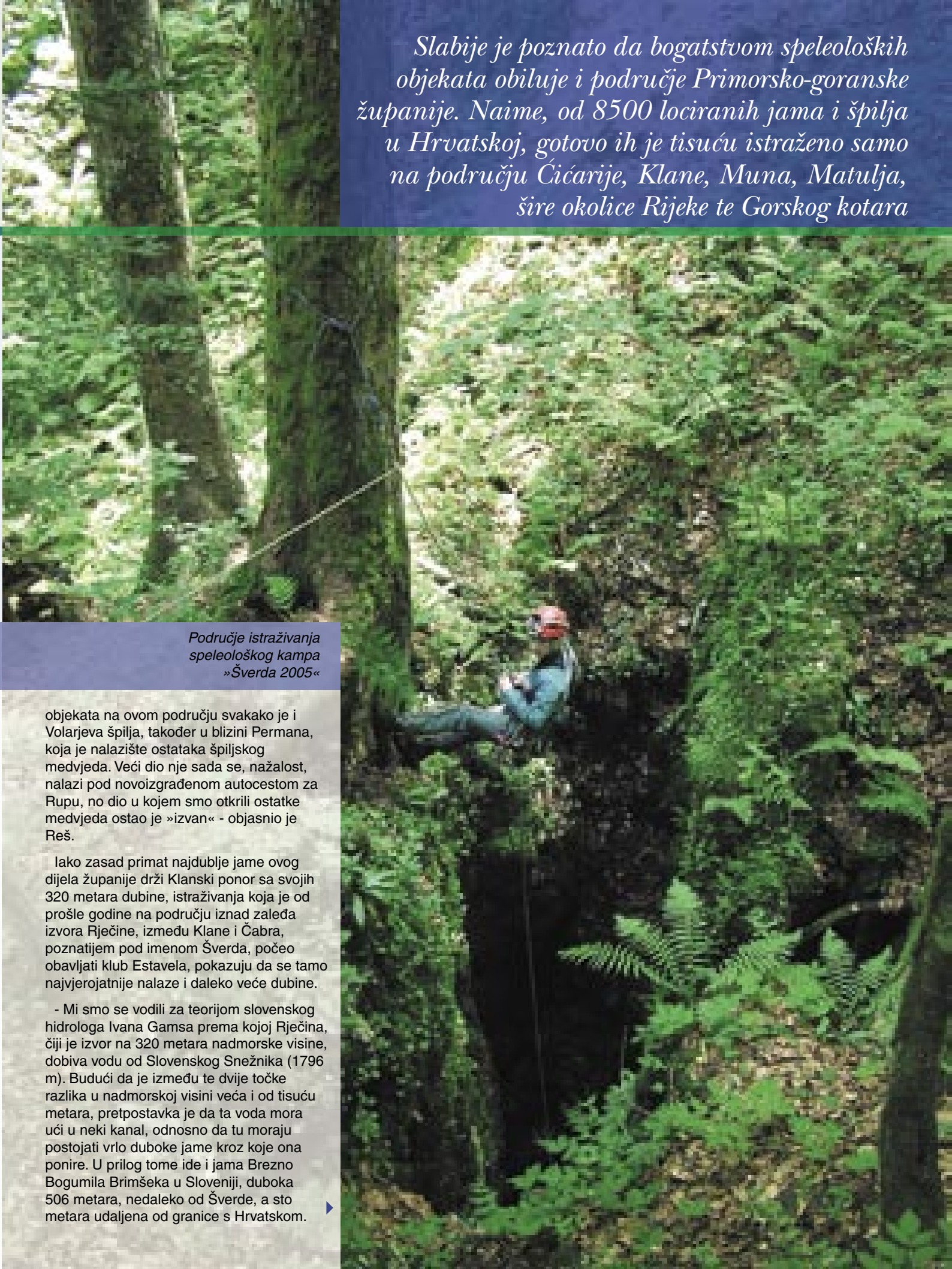
i seže do 80 metara - objašnjava nam kastavski speleolog Dalibor Reš, jedan od osnivača Estavele.

Rječina dobiva vodu sustavom špilja

Iako su mnoge jame istražene, modernija i doradenija oprema te uznapredovala speleološka tehnika današnjim istraživačima podzemlja omogućuju da dopru i tamo gdje njihovi prethodnici iz prošlog stoljeća nisu mogli. Nije stoga rijetkost da speleolozi u već istraženim jamama nađu na nova čuda, kao u slučaju jedne od najdubljih jama na području Čićarije kojoj su stari ljudi dali prikladno, no ne baš pretjerano maštovito ime - Gnojnica.

- Ona je istraživana više puta u posljednjih sto godina. Prije dvije godine spustili smo se do istraženih 150 metara dubine i otkrili 180 metara novih kanala, do kojih se dopro uz pomoć tehničkog penjanja i priječenja. Sličan slučaj imali smo i s Božinkinom jamom kod sela Puži, gdje smo iz starog fosilnog dijela otkopali prolaz u dubinu, pa je ta jama, sada sa 102 metra dubine, najdublja na području Permana. Jedan od najzanimljivijih

A person wearing a blue jacket and a red helmet is rappelling down a large tree trunk in a dense forest. The person is suspended by a rope and is looking towards the camera. The forest is lush with green foliage and ferns. The background is slightly blurred, emphasizing the person and the tree.

Slabije je poznato da bogatstvom speleoloških objekata obiluje i područje Primorsko-goranske županije. Naime, od 8500 lociranih jama i špilja u Hrvatskoj, gotovo ih je tisuću istraženo samo na području Čićarije, Klane, Muna, Matulja, šire okolice Rijeke te Gorskog kotara

*Područje istraživanja
speleološkog kampa
»Šverda 2005«*

objekata na ovom području svakako je i Volarjeva špilja, također u blizini Permana, koja je nalazište ostataka špiljskog medvjeda. Veći dio nje sada se, nažalost, nalazi pod novoizgrađenom autocestom za Rupu, no dio u kojem smo otkrili ostatke medvjeda ostao je »izvan« - objasnio je Reš.

Iako zasad primat najdublje jame ovog dijela županije drži Klanski ponor sa svojih 320 metara dubine, istraživanja koja je od prošle godine na području iznad zaleđa izvora Rječine, između Klane i Čabra, poznatijem pod imenom Šverda, počeo obavljati klub Estavela, pokazuju da se tamo najvjerojatnije nalaze i daleko veće dubine.

- Mi smo se vodili za teorijom slovenskog hidrologa Ivana Gamsa prema kojoj Rječina, čiji je izvor na 320 metara nadmorske visine, dobiva vodu od Slovenskog Snežnika (1796 m). Budući da je između te dvije točke razlika u nadmorskoj visini veća i od tisuću metara, pretpostavka je da ta voda mora ući u neki kanal, odnosno da tu moraju postojati vrlo duboke jame kroz koje ona ponire. U prilog tome ide i jama Brezno Bogumila Brimšeka u Sloveniji, duboka 506 metara, nedaleko od Šverde, a sto metara udaljena od granice s Hrvatskom. ▶

pothvati

Naše pretpostavke su se pokazale točne, pa smo na speleološkom kampu »Šverda 2005«, ponovo potpomognutom od Primorsko-goranske županije, među otkrivenih 28 speleoloških objekata pronašli i 263 metra duboku jamu koju smo nazvali Kame Hame, a koja je ušla na popis pedeset najdubljih hrvatskih jama. Za tu se jamu baš i ne može reći da je posebno lijepa, dapače, radi se o dugačkoj »cijevi«, no to je ujedno i bilo poprilično uzbudljivo istraživanje jer smo na otprilike 100 metara dubine naišli na veliki balvan »zacementiran« ledom kraj kojeg smo prošli dalje u dubinu i koji nam je poslije toga cijelo vrijeme prijetio nad glavama. Podijelili smo se u male grupe i

izvodili brze akcije, da se taj led i snijeg koji su balvan držali zaglavljene, ne bi slučajno otopili - prisjeća se Reš.

Ne bacajte smeće u jame

Tijekom ovog kampa pronađene su još dvije jame dublje od 100 metara, a gotovo u svim istraženim objektima kastavski su speleolozi i njihovi gosti iz drugih klubova naišli na snijeg i prekrasne ledene saljeve te prosječnu temperaturu od 2 Celzijeva stupnja. Zanimljivo, u mnogim je otkrivenim jamama viđen i velik broj rijetkih crnih daždevnjaka *Salamandra atra*, za kojima je Park prirode Učka nedavno raspisao »tjeralicu«.

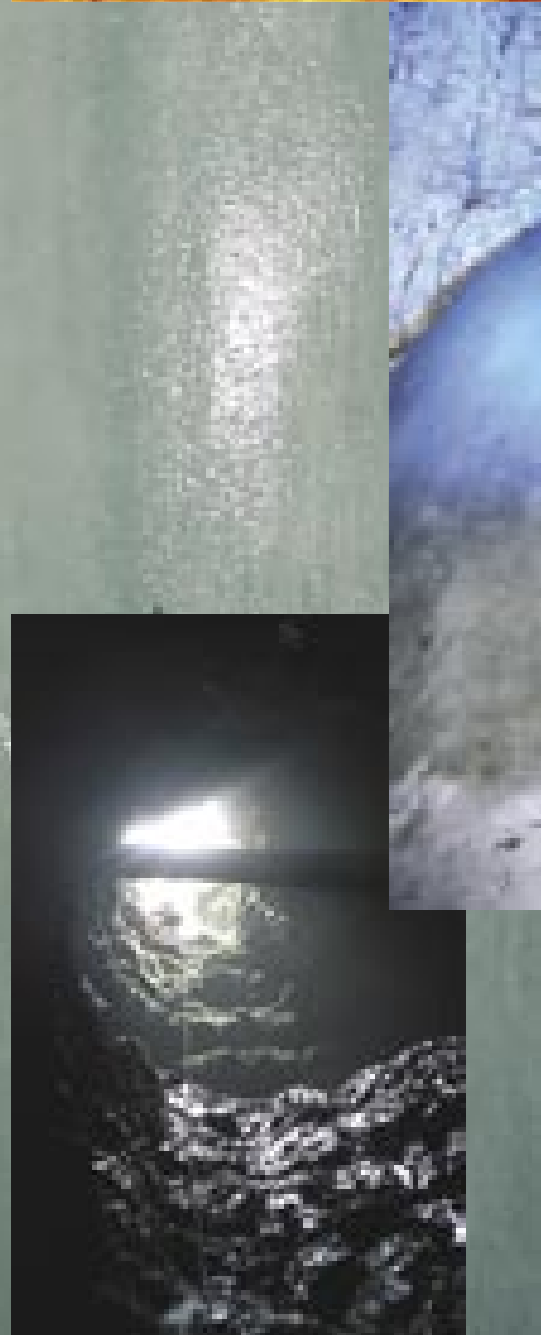
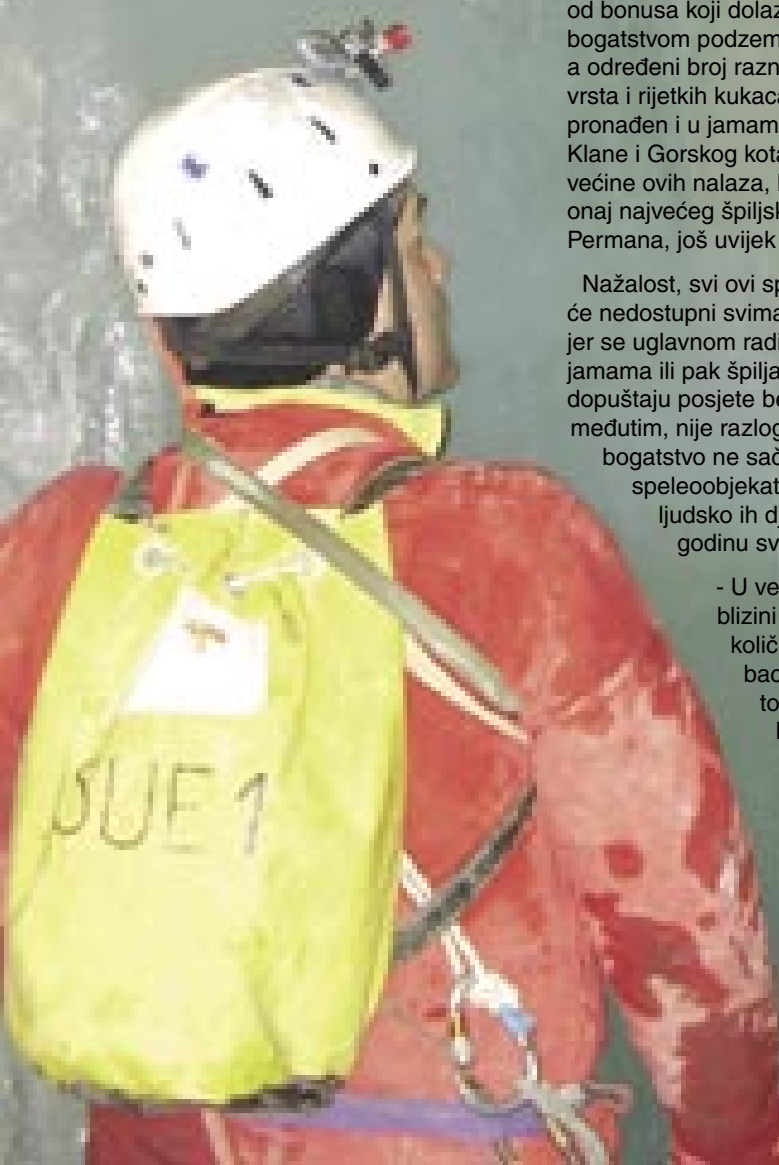
Podzemna fauna, inače, jedan je od bonusa koji dolazi s nevjerojatnim bogatstvom podzemlja dinarskog krša, a određeni broj raznoraznih endemskih vrsta i rijetkih kukaca posljednjih je godina pronađen i u jamama Ćićarije, Muna, Klane i Gorskog kotara. Stručni opisi većine ovih nalaza, kao što je primjerice onaj najvećeg špiljskog pauka na području Permana, još uvijek nisu završeni.

Nažalost, svi ovi speleoobjekti ostat će nedostupni svima osim speleolozima jer se uglavnom radi o teško dostupnim jamama ili pak špiljama čiji uski kanali ne dopuštaju posjete bez stručnog znanja. To, međutim, nije razlog da se ovo podzemno bogatstvo ne sačuva, jer iako o zaštiti speleoobjekata postoje jasni zakoni, ljudsko ih djelovanje iz godine u godinu sve više devastira.

- U većini jama koje su u blizini kuća nalazimo velike količine smeća. Ljudi bacaju sve i svašta, a to itekako ugrožava krhku biosferu i podzemni život ovih speleoobjekata - upozorio je naš sugovornik, apelirajući na građane da odole izazovu bacanja otpada u dragocjeno hrvatsko podzemno bogatstvo. ■

*U mnogim je otkrivenim jamama viđen i velik broj rijetkih crnih daždevnjaka *Salamandra atra**

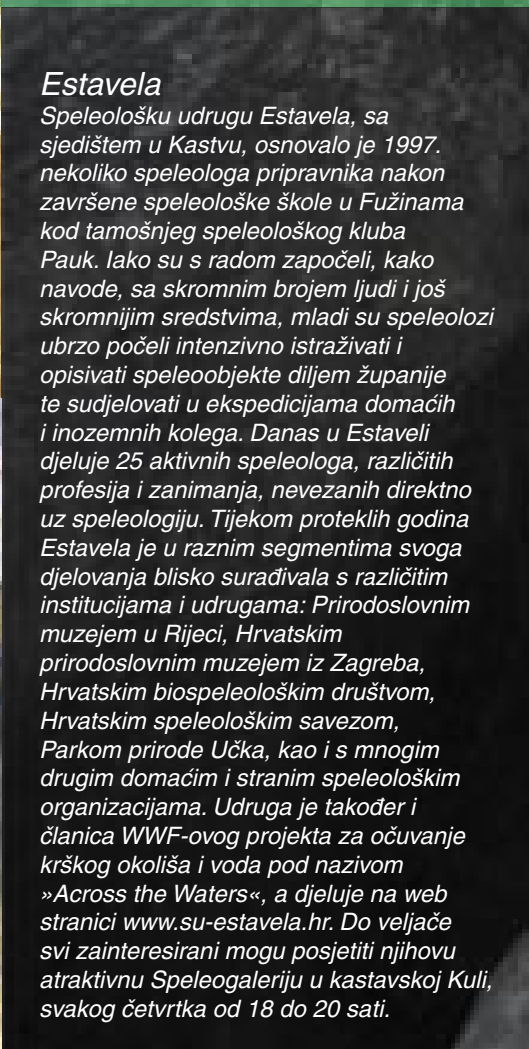

Članovi prijeratnog speleološkog kluba Alpino Fiumano otkrili su dvadesetih godina prošlog stoljeća na širem riječkom području oko 700 speleoobjekata. Danas njihovu istraživačku djelatnost u najvećoj mjeri baštine članovi speleološkog kluba Estavela iz Kastva koji su u posljednjih sedam godina istražili još 270 jama i špilja

Estavela

Speleološku udrugu Estavela, sa sjedištem u Kastvu, osnovalo je 1997. nekoliko speleologa pripravnika nakon završene speleološke škole u Fužinama kod tamošnjeg speleološkog kluba Pauk. Iako su s radom započeli, kako navode, sa skromnim brojem ljudi i još skromnijim sredstvima, mladi su speleolozi ubrzo počeli intenzivno istraživati i opisivati speleoobjekte diljem županije te sudjelovati u ekspedicijama domaćih i inozemnih kolega. Danas u Estaveli djeluje 25 aktivnih speleologa, različitih profesija i zanimanja, nevezanih direktno uz speleologiju. Tijekom proteklih godina Estavela je u raznim segmentima svoga djelovanja blisko surađivala s različitim institucijama i udrugama: Prirodoslovnim muzejem u Rijeci, Hrvatskim prirodoslovnim muzejem iz Zagreba, Hrvatskim biospeleološkim društvom, Hrvatskim speleološkim savezom, Parkom prirode Učka, kao i s mnogim drugim domaćim i stranim speleološkim organizacijama. Udruga je također i članica WWF-ovog projekta za očuvanje krškog okoliša i voda pod nazivom »Across the Waters«, a djeluje na web stranici www.su-estavela.hr. Do veljače svi zainteresirani mogu posjetiti njihovu atraktivnu Speleogaleriju u kastavskoj Kuli, svakog četvrtka od 18 do 20 sati.

Ljetos otkrivena jama Kame Hame, duboka 263 metra, ušla je na popis pedeset najdubljih hrvatskih jama

kartulina *Bela nedeja*

Hote,

Smijeh, mnoštvo glasova, zvuci glazbe, jedan glasniji od drugoga, a svi različiti - s jedne strane potresujka, s druge skladba s posljednjega MIK-a, s onog štanda Škoro, iz lunaparka hit Eminema, a negdje u pozadini čuje se i zvuk sopila i stidljivo pištanje "petešića kemu se v'rit puše", kopotanje malog vlaka, glasovi združeni u pjesmi (koja je za dana još skladna, a s dolaskom večeri sve čudnijih tonova...), pa ponovo smijeh, dozivanje izgubljenih u gužvi zakrčenih uličica, cvrčanje mesa na ražnjevima, nabijanje kovačkog čekića i, ako pozorno poslušate, zvuk vina koje se pretače iz bačava u boce, iz boca u čaše, iz čaša u...

Iako se dosta toga promijenilo od vremena kad su naši noniči, i prije njih njihovi noniči, svake godine prve nedjelje u listopadu pješčili do vrha grada na brijegu, nešto se ipak nije promijenilo - Kastav-grad i danas poziva "Bela nedeja, beli dan, hote judi na samanj!"

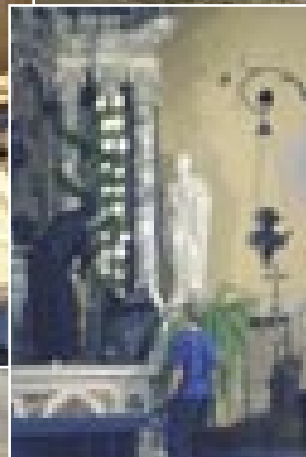
Bilo je tako i ove jeseni, prve nedjelje u listopadu, a Bela nedeja kao da raste zajedno s gradom čiji je zaštitni znak. Uz tradicionalni sajam, svake je godine i sve više popratnih sadržaja, onih koji čuvaju stare navade od zaborava, i onih novih, suvremenih, koji će tek postati tradicija.

Na taj Beli dan celi Kastav oživeje, cel se smeje, kanta, pokadagod i beštima (ma to se brzo pozabi). Blagdan je to od kastavske belice, od kanta i tanca, pila i jila, a i banki su puni sega: roba, igračke, alati i postoli, kuharice i palentari, košare, bačve i barilca - sve se ovo moglo reći i prije stotinu godina, jednako kao i danas.

Veliki blagdan

Ipak, Bela nedeja u naše doba počinje već tjedan uoči blagdana, prigodnim izložbama u kastavskim galerijskim prostorima - Vincentu i Sv. Trojici, izložbom vina u Domu na Šporovoj jami, nastupima kulturno-umjetničkih društava našega kraja, sve do službenog otvorenja Bele nedeje na Trgu Matka Laginje. Pozdrav Beloj nedeji iz Aleje velikana u nedjeljno jutro već tradicionalno najavljuje promenađni nastup Glazbenog društva Spinčići, slijede kastavske klape i osnovci, te sopci na sopilama uoči podizanja zastava na Fortici, čime je označen početak velikoga blagdana.

Tijekom dva dana blagdana - naime, ne

Bela nedeja kao da raste zajedno s gradom Kastvom čiji je zaštitni znak. Uz tradicionalni sajam, prve nedjelje u listopadu, svake je godine i sve više popratnih sadržaja, onih koji čuvaju stare navade od zaborava, i onih novih, suvremenih, koji će tek postati tradicija

judi, va Kastav

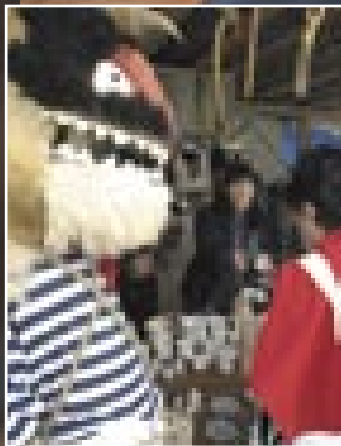
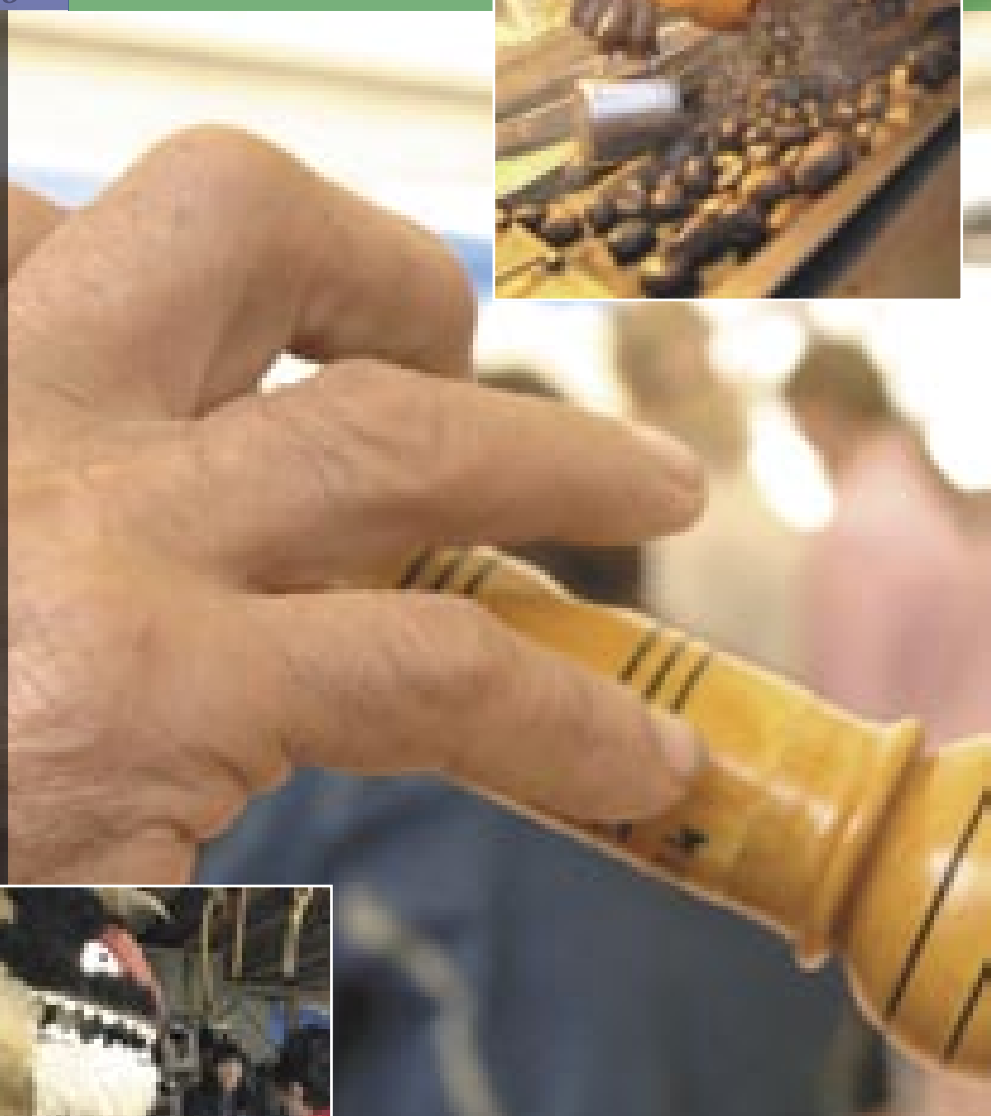
kartulina *Bela nedeja*

slavi se samo Bela nedeja već se posebno obilježava i posajmica, Beli pundejak - na trgu Lokvina gostuju brojni zanatlije demonstrirajući vještine koje danas tek rijetki još čuvaju: kovač, lončar, bačvar, pletač košnica, pletač košara, prikazano je filcanje vune, kovanje novčića, izrada zvončarskih maski i bakrenih reljefa. Svake se godine priređuje i nagradni natječaj za najbolju fotografiju s kastavskim motivom, uručuju se nagrade za najljepše uređene okućnice, a Kastvu u pohode posljednjih godina stižu i gosti iz talijanske općine Gradisca d'Isonzo koji predstavljaju svoja vina. Pred gradskom Voltom, ispred Turističkog ureda, nudili su se autohtoni kastavski suveniri, čija je ponuda sve bogatija, a mnogi su posjetitelji tih dana obišli i Muzejsku zbirku Kastavštine, te dvije uistinu jedinstvene zbirke - Bačvarsku zbirku i Speleogaleriju. Mališani kastavskoga vrtića organizirali su Mići samanjan, a u gradskoj je upravi priređeno i tradicionalno "belonedejno" primanje za predstavnike županije, susjednih općina i gradova, te druge goste.

Ipak, bila bi velika pogreška izjednačavati kastavski identitet samo s Belom nedejom jer kastavsko življenje danas određuju još dvije velike manifestacije - internacionalni festival Kastafsko kulturno leto koji se održava tijekom srpnja i kolovoza, a ove će godine obilježiti 15. godišnjicu, te pusne fešte koje u Kastvu traju od Antonje, 17. siječnja, do Pepelnice, kada kulminiraju paljenjem pusta. Pust na Kastavštini, koji svoje korijene ima u višestoljetnoj povijesti, uz maškare i zvončare privlači i brojne druge goste, no i "mladi" kulturni festival u ljetnim mjesecima u Kastav dovodi na tisuće posjetitelja. I to je odraz kastavske svakodnevice - povijest ruku pod ruku s budućnošću, združene stare i nove navade.

Kulturni centar regije

Manifestacije Kastafskoga kulturnoga leta, koje se posljednjih godina održavaju u organizaciji istoimene udruge, tijekom srpnja i kolovoza Kastav pretvaraju u pravi kulturni centar regije uz scenske i glazbene programe, te izložbe na Lokvini, u galerijama Vincent i Sv. Trojica, crkvi sv. Jelene te pod Ložom. U okviru ljetnoga festivala posebno se, kvalitetom i posjećenošću, izdvaja Festival gitare koji na kastavskom ljetu okuplja najeminentnija imena gitarističkoga svijeta, no i ostali su izvođači zvijezde u svojim ▶

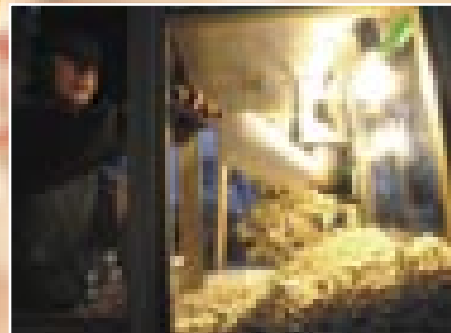
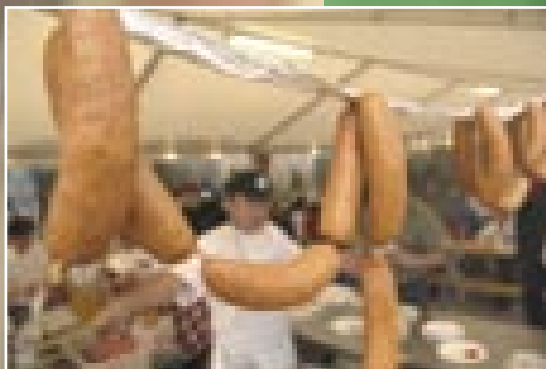

Predstavljanje Kastva na turističkim sajmovima u inozemstvu, info-punkt "Vrata Jadrana" te povećanje broja smještajnih kapaciteta, sasvim su sigurno utjecali na povećanje broja posjetitelja, posebno stranaca, pa drevni "grad na brege" sve više postaje i uspješno turističko mjesto

Šetnice u Lozi i Lužini

Budući da Kastav uz kulturnu i graditeljsku baštinu ima i iznimno atraktivne krajolike te očuvanu prirodu, Turistička zajednica i Grad Kastav poduprli su projekt Udruge umirovljenika i starijih osoba "Šećimo po Loze i Lužine". Rezultat te suradnje, uz sredstva iz donacije AED-a, tri su uređene šetnice kroz kastavske šumske ljepotice, Lozu i Lužinu, otvorene 15. listopada 2005., u povodu Svjetskog dana pješaćenja.

Nekada je Kastav bio i ishodište, odnosno kraj, ovisno o tome s koje strane krećete, Europskoga pješćakoga puta E-6, koji je vodio sve do Švedske na krajnjem sjeveru Europe, no stvaranje državne granice sa Slovenijom prekinulo je taj put, jer su ga Slovenci sa svoga područja jednostavno oznakama skrenuli prema Koprju.

kartulina *Bela nedeja*

kategorijama, najveća imena hrvatske estrade, gosti iz inozemstva, kao i domaći sudionici programa.

Razdoblje od blagdana sv. Antona (Antonje) do Pepelnice (Pusne srede) vrijeme je maškara. Običaji čiji korijeni sežu vjerojatno još u pretkršćansko doba, kada su bukom zvona i strašnim maskama zvončari tjerali zimu i zazivali proljeće, očuvani su u čitavoj Kastavštini, a u Kastvu se uz njihov početak, na Antonju priređuje i poseban program. Uz zvuk Antonjskoga roga, koji označava početak "pusneh nemotarij", na središnjem se gradskom trgu okupljaju članovi svih kastavskih "pusneh kumpanij" - Jurčići, Rubeši i Spinčići. Među njima se, naizmjenice, svake godine bira "pusni gradonačelnik" koji za trajanja maškara preuzima ključeve grada i svu vlast. Specifičnost je vezana uz imenovanje "pusne Vlade" i njenih "ministara" koji tom prigodom čitaju svoj "izborni program". Uloge ministara igraju glumci Kastavskoga pučkoga teatra, i inače specijalizirani za komedije na čakavštini, a kako su tekstovi prikladno sročeni da ismijavaju događaje iz kastavske i hrvatske svakodnevice, čitanje tih programa uvijek izaziva salve smijeha. Na Antonju se ujedno uručuje i godišnja nagrada za najuspješniju masku - "Zlatna broskva". Tradicionalno se priređuju pusni tanci, dočekuju zvončari, na pusni pundejak pobiraju jaja, a na Pepelnicu se u Jurčićima i Rubešima spaljuje Pust - krivac za sve i sva, također uz prigodan program pun humora.

Organizaciju Bele nedeje posljednjih godina preuzela je Turistička zajednica, koja se aktivno uključuje u organizaciju i svih drugih priredbi, a posebno se angažira u predstavljanju Kastva turistima i izletnicima. No, putnike namjernike u Kastav ne privlače samo manifestacije, jer se stari grad ponosi brojnim očuvanim spomenicima kulture i prirodnim ljepotama, a i ugostiteljska je ponuda, uz restorane poput "Kukuriku na Fortice", "Mira", "Bonaca" i "Nero", te lokale u staroj gradskoj jezgri, sama po sebi dovoljan razlog za posjet. I otvaranje info-punkta "Vrata Jadrana", koji je nedavno osvojio i nagradu Hrvatske turističke zajednice, predstavljanje Kastva na turističkim sajmovima u inozemstvu, uz povećanje broja smještajnih kapaciteta, sasvim su sigurno utjecali na povećanje broja posjetitelja Kastva, posebno stranaca, pa drevni "grad na brege" sve više postaje i uspješno turističko mjesto. ■

Ipak, bila bi velika pogreška izjednačavati kastavski identitet samo s Belom nedejom jer kastavsko življenje danas određuju još dvije velike manifestacije - internacionalni festival Kastafsko kulturno leto tijekom srpnja i kolovoza, te pusne fešte od Antonje, 17. siječnja, do Pepelnice

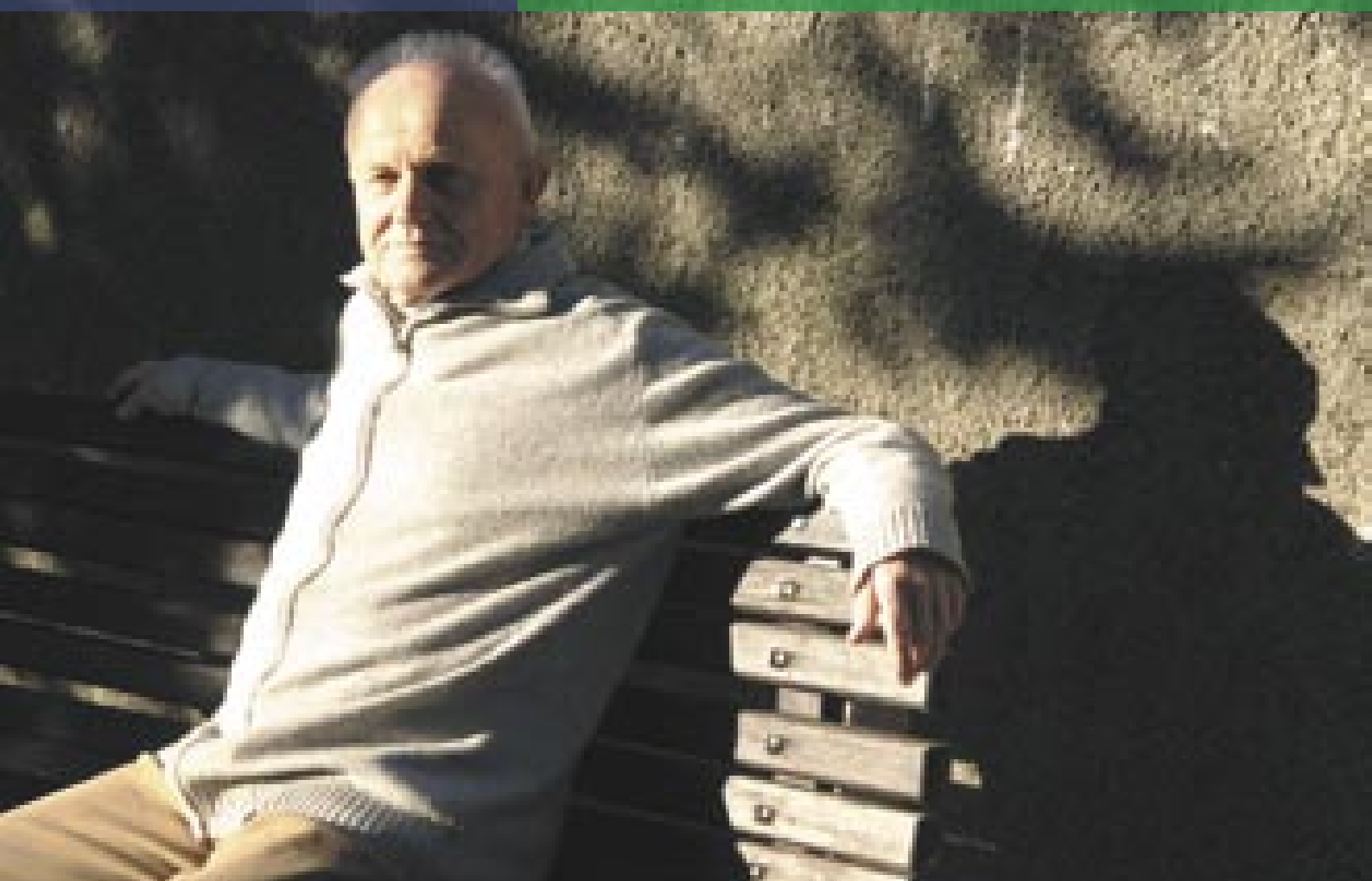
Kastavske udruge

Dušu svih programa, priredbi i događanja koji se u Kastvu održavaju čine upravo sami Kastavci, članovi brojnih kastavskih udruga, jer bez njih svih ovih programa ne bi bilo. Jedna od najjačih udruga danas je svakako Udruga "Kastafsko kulturno leto", kao organizator velike ljetne manifestacije, no ona je izrasla na tradiciji Kulturno-prosvjetnog društva "Istarska vila" čiji počeci rada sežu u davnu 1901. godinu. Iz toga je društva izrasla i Udruga "Kanat" - koju čine muška i ženska klapa "Kastav" - obje dobitnice vrijednih priznanja i nagrada. Uz ime "Istarske vile" vezuje se i ime "Kastavskoga pučkoga teatra", ne samo među domaćom publikom omiljenih kazališnih amatera, također dobitnika vrijednih priznanja među kojima se ističu nagrade osvojene na Festivalu kazališnih amatera, kojega bi u iduće četiri godine Kastav trebao biti i domaćin. Kastavske su priredbe gotovo nezamislive bez Glazbenog društva Spinčići, omiljene "Spinčićeve muzike", koja ne samo da je sudionik svih kastavskih priredbi, već i organizator iznimno uspješnog Festivala puhačkih orkestara koji se održava u svibnju, te tradicionalne manifestacije "Spinčići va muzike i domaćoj besede". U kastavskom društvenom životu sudjeluju i sve druge udruge, kojih, s obzirom na veličinu grada, ima uistinu mnogo.

okonas

Slavko Pleše

Osobe oštećena sluha izveo

Za natprosječne rezultate i dugogodišnji doprinos u osposobljavanju i pripremanju gluhih osoba za samostalan život Nagradu za životno djelo Primorsko-goranske županije prošle je godine dobio Delničan Slavko Pleše, čovjek koji je golem dio svog profesionalnog rada vezao za boljitak drugih stvarivši, uz ostalo, i temelje za osnivanje Centra za gluhoonijeme osobe "Slava Raškaj" čime je osigurao kontinuitet te proširio i razvio aktivnosti vezane uz rad s gluhim osobama.

Slavko Pleše rođen je 1925. godine u Delnicama gdje polazi i osnovnu školu, a

užase Drugog svjetskog rata proživljava kao partizanski borac koji je prošao brojna ratišta, među inima i čuvenu Matić poljanu. Po završetku rata Pleše upisuje i završava studij defektologije u Zagrebu te potom radi u školi za gluhu djecu u Splitu. Nakon godinu i pol dana odlazi u Rijeku gdje je u planu bilo otvaranje stručne škole za gluhu djecu: "Uvjeti rada bili su užasni, a prve sam tri godine sam ne samo radio s dva razreda stručne škole, već brinuo i o praksi, maturi, uvjetima u kojima se radilo i svemu ostalom što je pratilo nastavni proces", prisjeća se Pleše dodajući kako su se s vremenom uvjeti rada ipak poboljšavali da bi danas

to bio respektabilni centar koji djeluje u Škurinjskoj Dragi i u čijem radu sudjeluje znatno veći broj stručnjaka no što je to bilo u razdoblju od šezdesetih do osamdesetih godina prošlog stoljeća.

* Do uspjeha u radu s gluhim osobama došli ste zahvaljujući potpuno novom načinu rada. O čemu je riječ?

- Ja sam tim ljudima uvijek pristupao kao sebi i drugima ravnim i najbitnije je bilo taj stav prenijeti što većem broju ostalih ljudi. Prije početka rada Centra "Slava Raškaj" osobe oštećenog sluha bile su izolirane i getoizirane. Zaposliti su se mogle samo u

Županijska Nagrada za životno djelo: Delničanin Slavko Pleše čitav je svoj radni vijek posvetio radu s hendikepiranim osobama oštećena sluha

Slavko Pleše: Danas više nitko i ne postavlja pitanja o tome može li gluha osoba biti, primjerice, dobar strojobravar!

pokazali kako ni po čemu ne zaostaju za ostalim radnicima, počelo nas se prihvaćati, a danas više nitko i ne postavlja pitanja o tome može li gluha osoba biti, primjerice, dobar strojobravar!

* Usporedo s radnim išli su i sportski uspjesi. Kako i zašto ste se u tom obrazovnom procesu okrenuli sportu?

- Upravo na sportskom polju naši su učenici najbrže i najjednostavnije mogli dokazati kako su ravnopravni s ostalima. Zato su i gotovo svi naši učenici vrlo rado prihvaćali sport pa smo čak i osnovali klub koji je pod imenom "Galeb" dao niz sjajnih sportaša, sedam puta smo bili prvaci bivše države, a jednom smo čak i kao reprezentacija tadašnje Jugoslavije sudjelovali na Svjetskim igrama gluhih u Švedskoj te nekoliko godina kasnije u Beogradu.

* Zreliji ljubitelji nogometa, pogotovo navijači "Rijeke", i danas pamte jednog "vašeg" igrača, nezaboravnog Damira Desnicu.

- Damira je kao petnaestogodišnjaka u Rijeku iz Zagreba dovela majka kojoj sam ja svojedobno bio učitelj u Međimurju. Počeo je učiti za bravara i odmah se uključio u nogometnu sekciju. Kad smo vidjeli što radi s loptom, kako je brz i kakav osjećaj za nogomet ima, odmah smo ga odveli na Kantridu gdje, a to je jako pohvalno, nikoga nije smetalo što je riječ o gluhoonijemom momčiću. Uvjereni se da je odličan igrač uključili su ga u juniorski sastav koji će već te godine osvojiti naslov pobjednika poznate Kvarnerske rivijere, a Damir će biti najbolji igrač i strijelac. Iste godine Rijeka osvaja juniorski turnir u Viareggiu a Desnica postiže svih 8 pogodaka za Rijeku! Sjajnu karijeru nastavlja i u seniorskoj konkurenciji postavši jedan od najboljih napadača u povijesti prvoligaša s Kantride, a krajem sedamdesetih nastupa i za juniorsku reprezentaciju Jugoslavije koja u utakmici protiv DDR-a osvaja naslov prvaka Europe s Desnicom u prvom sastavu! Zaista je bio veliki igrač, a da je uz sebe imao čovjeka koji bi mu pomogao u komunikaciji s okolinom, uvjeren sam da je mogao postići i značajnu međunarodnu karijeru - rekao je Pleše. ■

Gluhoonijemi Damir Desnica postao je jedan od najboljih napadača u povijesti NK "Rijeka"

iz geta

posebnim poduzećima za osobe oštećena sluha, a plaće su im bile u prosjeku tri puta niže no većini ostalih. Ne samo da sam smatrao kako je to nepravedno, već sam bio i uvjeren u to da ti ljudi, ako im se pruži kvalitetno obrazovanje u za njih pogodnim područjima, mogu biti ravnopravni svim drugima. Tako smo krenuli s osposobljavanjem za različita zanimanja i tražili da se, po uspješnom završetku školovanja, tim ljudima omogući posao u svim, a ne samo u tzv. DES poduzećima za osobe s oštećenim sluhom. Naravno, u početku su nam se podsmijavali i nailazili smo na jak otpor, ali kada su naši prvi učenici probili te barijere, zaposlili se i

mediteran

Još u ustima osjećam ugodan okus soka od metvice, a u misli mi se vraća prekrasno kasnojesensko poslijepodne obavijeno mirisom mediteranskog bilja. Nisam odoljela kušati ni rakiju oplemenjenu bobicama mirte, a nadasve su me oduševile masline pripremljene po posebnom receptu koji pamte i od zaborava čuvaju starije otočanke. Preko ponekog još uvijek rascvjetalog grma, pogled preko mora seže sve tamo do Velebita. Sve to, a i mnogo više od toga, posebno tijekom proljeća i ljeta, kada grmovi mediteranskog bilja plamte u žutoj, ljubičastoj, plavoj, bijeloj i tko zna u kojoj još boji, može se doživjeti u Miomirisnom otočnom vrtu koji je na raskrižju Malog i Velog Lošinja uredila poduzetnica Sandra Nikolich.

- Ovo što sada gledate livada je mojega djetinjstva, koja se nakon godina nebrige pretvorila u neuređan i zapušten kamenjar. Dok sam ga gledala sinula mi je ideja kako ga pretvoriti u park. Ali ne običan, već park u kojemu će na jednom mjestu rasti sve naše malološinjsko samoniklo jestivo i ljekovito i mirisno bilje, i zato sam ga nazvala Miomirisni otočni vrt - ispričala nam je simpatična Sandra koja je upravo

prije našega dolaska ispratila poveću grupu talijanskih turista.

Ljekovite, jestive i aromatične biljke

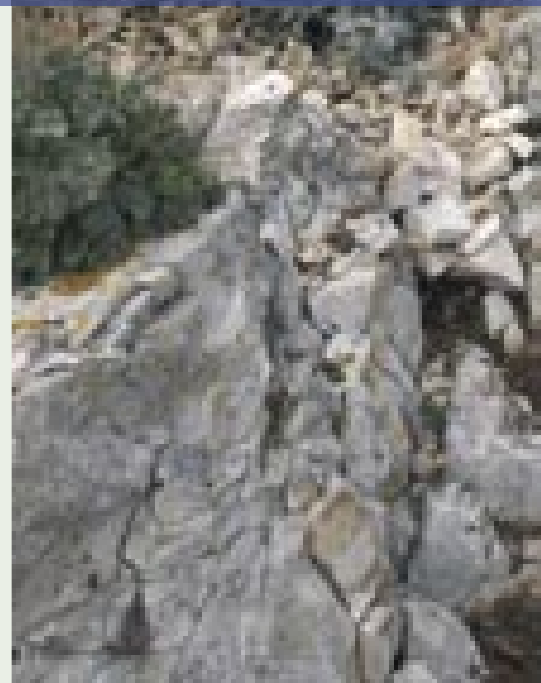
Od mirisne ideje do uređenja mirne oaze za odmor, uživanje i meditaciju trebalo je proći dosta vremena. Sandra je obrisala mnogo znoja s čela, liječila je žuljeve na rukama, ali nije odustajala. Sama ili uz

Turisti uživaju u šetnji kroz mediteransko raslinje, pogledu na Velebit, čaju i soku od ljekovitog bilja, a mogu kupiti i jedinstveni suvenir izrađen od onoga što raste u vrtu

Sandrin miomirisni medite

Malološinjska poduzetnica Sandra Nikolich uredila je na svom otoku za sada jedini u Hrvatskoj Miomirisni otočni vrt. Tako je "mirisna ideja" prerasla u oazu za odmor, uživanje i meditaciju

pomoć nekolicine prijatelja, te majstora, poznavatelja tradicionalne otočne gradnje, izgradila je staze, suhozide kakvih se ne bi posramili ni najvrjedniji poznavatelji tog otočnog umijeća slaganja kamena, na prava mjesta postavila prave otočne drvene lese, a na terasama zasadila kadulju, ružmarin, buhač, smilje, majčinu dušicu, pelin, peruniku, masline, smokve, lovor, drenjak, vinovu lozu, mirtu...

I svaku samoniklu ljekovitu i aromatičnu biljku, koja je svoje mjesto pod suncem potražila među njezinim rukama zasadenim grmovima, njeguje s posebnom ljubavlju, pa u vrtu rastu kopriva, gospina trava, riga i tko zna što se još ne bi pronašlo. U glavi osmišljenu kamenu kućicu izgradili su vrsni majstori, ali uređenje unutrašnjosti nije nikome željela prepustiti već je sama prionula poslu i stvorila pravu otočnu kućicu u kojoj se ne živi, ne kuha, ne spava, već se nude suvenirni od suhog cvijeća i raslinja koje raste u vrtu, ali i "pitki i jestivi suvenirni" - rakija s ljekovitim travama i med.

Samoniklim jestivim i ljekovitim biljem Sandra Nikolich se bavi već godinama. U hotelima malološinjske "Jadranke" održava animacijske programe u kojima gostima predstavlja Lošinj kroz njegovo raslinje, što su turisti objeručke prihvatili, pa su, bez obzira na godine i fizičku spremnost, spremni hodati kilometrima i kilometrima otočnih šetnica, te usput od Sandre učiti koja je biljka ljekovita ili samo jestiva, što liječi i kako se priprema. Sada turisti

na svojim šetnjama obvezatno dođu i u Sandrin vrt, završe hod šetnicama među gusto zasadenim biljakama, popiju čaj za okrepu, kupe poneki suvenir koji će ih i tijekom zime "hraniti" sjećanjem na lošinjsku biljnu rascvjetanu i mirisnu ljepotu.

Vrt za predah i meditaciju

Taj oprezno kultivirani obronak svoje pravo lice pokazuje ljeti, kada "plane" bojama cvijeća i zamiriše mirisom s rascvjetalih grana. Ali u njemu se može uživati i u rano proljeće, kada biljke oprezno izvire iz škrte otočne zemlje, a trajni grmovi bace prve pupoljke. Jesen ima također svojih čari, jer nas tada biljke časte jestivim i ljekovitim plodovima, a Sandra već razmišlja i o zimskom programu. Što će to biti, nije nam otkrila.

- Moj vrt je zamišljen kao ekološko- edukativni prostor idealan za predah i meditaciju. I oni koji su sumnjičavo gledali kako se mučim na ovoj padini, kako skupljam odbačene predmete koji su se nekada rabili u našim kućama, pa čak i noćne posude, priznaju mi da je ideja bila prava, a turisti, kao turisti - oni vole sve što nije stereotipna ponuda, pa uvijek na odlasku najavljuju novi dolazak. Do sljedećeg ljeta osmislit ću i noćne programe, u kojima će uživati mlađi gosti i naši domaći ljudi - obećala nam je Sandra na odlasku.

Vraćajući se iz jedinstvenog hrvatskog vrta, koji ako putujete iz Malog u Veli Lošinj nikako ne možete ne vidjeti, u glavi pokušavam sabrati sve ono što mi je Sandra pričala o samoniklom bilju na Lošinj. Tu raste oko 1000 vrsta autohtonog bilja, među kojima je 230 vrsta ljekovito. Osim autohtonih vrsta lošinjski su vrtovi prepuni mediteranskog i egzotičnog bilja - stotinjak vrsta, među kojima su naranče, limuni, mandarine, šipak, mimoza, agava, meksički kaktus, mirta, kapari, pa čak i papar, donijeli su sa svojih putovanja pomorci, a Lošinj ih je, kao pravi rajski vrt, primio u svoje okrilje i podario im idealne uvjete za život. Sandra je dio "zarobila" u svojem, oko 3500 četvornih metara velikom vrtu. Ima okolo još zapuštenih obronaka. Možda jednoga dana zamirišu novi miomirisni vrtovi. ■

ranski vrt

petpita

Da su Putokazi sastavni dio zagrebačke glazbene scene, vjerojatno bi svakoga dana gostovali na televiziji. Putokazi, kao projekt kojeg već dvadeset godina vodi Miranda Đaković, originalni su riječki izdanak suvremene pop i etno glazbe. Dosadašnje postavke Putokaza dvaput su nas predstavljale na Eurosongu, dobitnici su nekoliko Porina, vlasnici već brojnih nosača zvuka. Albumom "Androida" nova postava Putokaza pomiče obzore hrvatskog sounda. Priznanje je stiglo i prošlogodišnjim gostovanjem riječke skupine u povodu Svjetske izložbe EXPO u Japanu.

Putokaz

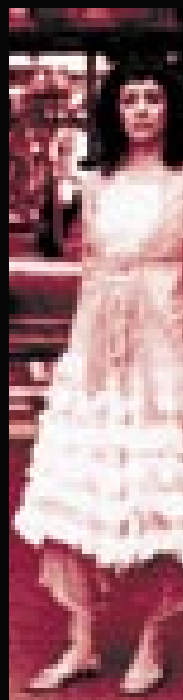
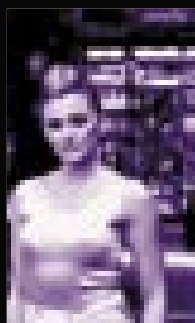
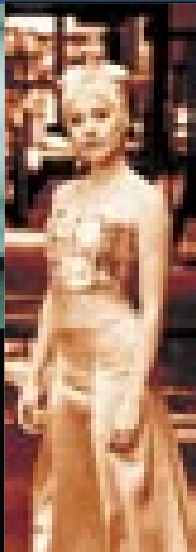
1 / DVADESET GODINA PUTOKAZA

Putokazi žive 20 godina i svaka postava Putokaza (60-ak pjevača u 20 godina trajanja) donosi nešto novo sa sobom. Ta nepredvidivost u nadogradnji svakog sudionika i usmjeravanje u zajednički temelj sa samo jasnim postavljenim vanjskim zidovima - začudna je, poticajna. Biti dijelom Putokaza znači prepoznati kvalitetu glazbe i ideje, biti optimističan, biti dijelom energije koja neprestano kruži, nigdje se ne gubi, a pojavljuje se kao pokretačka snaga koja urodi novom stvaralačkom energijom.

Upravo je ljepota Putokaza u našoj sposobnosti da se transformiramo u raznorodne oblike. Sve Putokaze povezuje zajednička nit visokih kriterija izvedbe i samokritičnosti. Tako je od početka zamišljeno, pa je, eto, tako i ispalo.

Hrvatska pop glazba je trivijalna, zabavna, sve slađa i lošija! Naš cjelokupni glazbeni rad oduvijek je bio beskompromisan odgovor glazbi za sviđanje. Izvan struje smo, izvan lobija i klanova. Nije lako, ali naša publika to poštuje

nja Putokazi

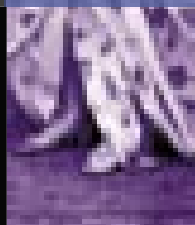

nove glazbe

2 / NOVI ALBUM ANDROIDA

"Androida" je jedinstvena kombinacija trip hopa i lounge popa i apsolutno se uklapa u sadašnji svjetski trend chill out glazbe. Ili pojednostavljeno, sjetni i zračni vokali povezani su s harmonijom, melodioznošću, down beat ritmovima i orkestracijom velikog orkestra.

Razmišljamo: današnji svijet nameće nam imperativne postojanja - dvoličnost, licemjerje, neiskrenost, podilaženje općem, nerazumijevanje, konzumizam, povodljivost za lažnim idolima. Naš "novi čovjek" je sve suprotno - čovjek u svojoj biti - neiskvaren, iskren i pošten poput djeteta. Karizmatični suradnici (autor glazbe Duško Rapotec Ute, autor teksta Robert Pilepić, moderator Saša Ostojić) svojom su energijom pridonijeli stvaranju novog glazbenog izraza.

3 / PROFESIONALNO OKRUŽENJE

Hrvatska pop glazba je trivijalna, zabavna, sve slađa i lošija! Naš cjelokupni glazbeni rad oduvijek je bio beskompromisan odgovor glazbi za sviđanje. Stršimo, izvan struje smo, izvan glazbe s interesom, k tome i izvan lobija i klanova. Nije lako, ali naša publika to poštuje.

4 / NASTUP NA EXPO-U U JAPANU

Iznimna nam je čast - kao pripadnicima glazbenog kruga koji godinama hrvatski etnos promišljamo kao glazbeni proizvod koji treba promovirati u svijetu - bila predstaviti se u EXPO DOMU, 28. kolovoza, pred 2500-tinjak gledatelja, te približiti duhu Dalekog istoka. A sve uz istovremenu videoprezentaciju fotografija Hrvatske Renca Kosinožića. Uz sjajne jazz glazbenike Vasil Hadžimanov Banda izveli smo "Naranču" i "Wadanu" s projekta "Nova zemlja", a uz sudjelovanje studenata Nagoya University of Arts publici smo skladbu "Gift shop" poklonili na japanskom. Održali smo i koncert "Nove zemlje" i "Androide" u Koncertnoj dvorani Nagoya University of Arts. A sve to na poziv gospodina Hiroshija Kata, člana Upravnog vijeća EXPO-a.

Zahvaljujemo Županiji, Gradu i Zagrebačkoj banci što su pomogli! Nadasve, u zemlji naklona i dubokog poštovanja, osjetili smo smirenu japansku osjećajnost, povezanost s prirodom, mir i preciznost, traganje za harmonijom, smislom za lijepo i umjetnošću, tradicijom i vjerskim samopoštovanjem, i sve nas se od tog - posebno dojmilo!

5 / BUDUĆNOST PUTOKAZA

Bilo bi besmisleno stvarati a ne tražiti stalne izazove, pa je tako nemoguće i predvidjeti naš budući izričaj, pa tako i nastavak rada. Moto je, u svakom slučaju, izlaziti s materijalima u koje vjeruješ, vremenski i prostorno neograničenim! ■

reportaža

Jedna medicinska sestra,

Makovci, Kranjci, Hudolini, Lautari, Kupari, Bašli, Požarnica, Janeži, Kavaliri, Trižagari, Šelniki... znače li vam što ova imena? Vjerojatno ne, osim ako niste iz čabarskogervorskoga kraja. No, imena ovih, kao i još sedamdesetak drugih malih naselja, svakodnevica su života patronažne sestre Ivanke Turk koja već šest godina sama pokriva 78 naselja smještenih na 283 četvorna kilometra. "Prosječno je

to samo 15 stanovnika po četvornom kilometru, a čak 25,7 posto njih starije je od 65 godina i vrlo često žive po jedan, dvoje ili troje u ovim goranskim seocima pa sam ih sve već upoznala. Kako je riječ o vrlo velikom i naseljima raštrkanom području potrebna su mi točno tri mjeseca da napravim krug i obiđem sva sela. Naravno, obilasci su puno češći kad je to potrebno, odnosno kad je u pitanju bolest", kaže nam

Ivanka ne propuštajući dodati kako bi briga za starije i bolesne osobe na čabarskom području sigurno bila puno kvalitetnija kada bi uz nju poslove patronažne sestre obavljala bar još jedna sestra. "Ne samo da je ljudima potrebna zdravstvena briga, već su željni razgovora i druženja pa me dočekuju s radošću", kaže Ivanka dodajući da je posao patronažne sestre nepredvidljiv i specifičan te daleko širi od čisto

medicinske pomoći.

Na terenu kad god je potrebno

"Neposredno prije Božića dobila sam poziv od jedne starice koja me plačući molila da dođem jer se loše osjećala. Kad sam stigla u to seoce ispostavilo se da je grom uništio mogućnost TV prijema pa je žena pred božićnu noć ostala bez jedinog mogućeg društva - TV programa, što ju je jako

*Medicinska briga o starim i usamljenim stanovnicima
čabarsko-gerovskoga kraja počiva na patronažnoj sestri
Ivanki Turk*

78 naselja i tisuće kilometara

Baka među studenticama

Pet godina prije odlaska u mirovinu Ivanka Turk morala je, zbog važećih zakonskih odredbi, upisati Medicinski fakultet u Rijeci te položiti potrebne ispite kako bi mogla obavljati posao kojim se bavi već tri desetljeća! Naravno, učenje uza sve obveze na poslu nije nimalo jednostavno, ali Ivanka ipak uspijeva polagati ispite te uz smijeh dodaje kako je među studenticama vjerojatno jedina - baka! Zanimljiv komentar o njenom studiranju čuli smo i za posjeta obitelji Gašparac kad je Anka Gašparac pri dogovoru o usklađivanju termina Ivankinih obveza na poslu i studiju rekla: "Kaj te pak mučiju kad se znaš!"

na riječi Virginije Henderson iz knjige "Osnovna načela zdravstvene njege" u kojoj govoreći o poslu patronažne sestre autorica kaže: "Sestra se može naći sama s pacijentom i biti prisiljena obavljati posao liječnika, socijalnog radnika, fizioterapeuta, a ponekad i kuhara i vodoinstalatera kako bi udovoljila očigledne i neodgodive potrebe pacijenata." Da je to istina, Ivanka se u praksi uvjerila stotine puta, a svaki put kad dođe u posjet mora, bez obzira bili ljudi kojima dolazi zdravi ili bolesni, nešto i donijeti. "No, zato se svi dobro poznajemo i pazimo jedni na druge pa se,

Putujuća medicinska sestra Ivanka Turk: Ne samo da je ljudima potrebna zdravstvena briga, već su željni razgovora i druženja pa me dočekuju s radošću

pogodilo i jednostavno je u tom trenutku trebala nekoga pored sebe. Naravno, smirila se kad sam došla, a sličnih slučajeva mogla bih još navesti. Upravo zbog vrste posla ja nemam klasičnog radnog vremena i na terenu sam kad god je to potrebno", kaže Ivanka podsjećajući

Posao patronažne sestre nepredvidljiv je i specifičan te daleko širi od čisto medicinske pomoći

*Sićušna goranska naselja
"zabijena" su u snijegom
prekrivenu i ledom okovanu
šumu*

reportaža

koliko god ovo bila divljina, ni slučajno ne može dogoditi ono što je za Zagreb ili Rijeku već normalno - da netko umre i po nekoliko mjeseci ostane sam zaključan u stanu", ističe Ivanka Turk.

Govoreći o bolestima s kojima se najčešće susreće u svom poslu putujuće medicinske sestre Ivanka ističe kako su kod pretežno staračkog stanovništva zastupljene brojne bolesti, od plućnih bolesti i reume do multiple skleroze, malignih bolesti i shizofrenije. Međutim, vrlo često najveći neprijatelj nisu bolesti, već pristup oboljelima. Posebno je teško zimi kad je do sićušnih goranskih naselja "zabijenih" u snijegom prekrivenu i ledom okovanu šumu zaista teško doći. Ivanka se sjeća slučajeva kad je autom znala

*U Šafarima kod 82-godišnje
Milke Turk*

zastati u snijegu i izvući se tek uz pomoć ralice. No, otkad joj je pred godinu-dvije Primorsko-goranska županija nabavila novu "fiat pandu" s pogonom na četiri kotača, nikakvih poteškoća nije bilo!

Teško pada "samošćina"

I upravo tom "pandom" krenuli smo u akciju uvjerivši se na licu mjesta kako gospođa Ivanka majstorski vozi po zaleđenim uskim cesticama područja Hriba, smještenog ponad Gerova. Skrivena od pogleda s glavne ceste, vrlo često nevidljiva čak

Kod pretežno staračkog stanovništva zastupljene su brojne bolesti, međutim, vrlo često najveći neprijatelj nisu bolesti, već pristup oboljelima

Porodila i drugu generaciju

Ivanka posao medicinske sestre u ambulanti u Gerovu obavlja već više od tri desetljeća i u to je vrijeme, ističe kao posebnost, porodila već drugu generaciju djece ovog kraja! Naime, budući da iz ovog područja do riječkog rodilišta treba minimalno sat i pol vožnje, djeca se često rađaju na putu, ili se prema Rijeci i ne kreće pa je Ivanka stoga često obavljala i obavlja i posao primalje.

Božić". Milkino zdravlje nije najsjajnije, a pri našem posjetu sestra Ivanka izmjerila joj je tlak 160/85 objasnivši to malo povećanje uzbuđenjem zbog našeg dolaska. "Ma, sve je dobro dok sam pokretna, a kad više ne budem nikamo mogla nazvat ću Ivanku pa će me ona negdje smjestiti dok ne dođe moj Josip i stavi me u dom", rekla nam je na rastanku Milka Turk.

U Lazarima smo zastali kod kuće Stjepana i Anke Gašparac. 75-godišnji Stjepan vrlo je pokretan iako nema lijeve noge ispod koljena, a njegovu suprugu Anku u posljednje vrijeme muči kuk pa je sestra Ivanka uz mjerenje tlaka i šećera dogovarala i vađenje krvi te

ostale pojedinosti vezane uz eventualnu operaciju u Lovranu. I Gašparčevi su bili sretni zbog dolaska Ivanke koja im puno znači, a uz razgovor o zdravlju požalili su nam se i na činjenicu da u mjestu nema svjetla zbog čega ih je jednom automobil hitne pomoći "promašio", a sve je više i divljih životinja pa baš i nije pametno boraviti vani.

Nakon Lazari slijedili su posjeti u još nekoliko naselja i slične male jednostavne priče radosnih trenutaka kada se na pragu malih u šumi skrivenih goranskih seoca pojavi sestra Ivanka. Baš zbog te sreće bilo bi divno uposliti bar još jednu patronažnu sestru. ■

i s uskih cestica kojima smo se kretali, pod snježnim su pokrivačem spavala seoca u kojima, vidjelo se to po dimu iz dimnjaka, živi malo ljudi. U Šafarima smo zastali kod Milke Turk, 82-godišnje starice koja živi sama i najteže joj, rekla nam je, pada baš ta "samoščina". Milka je prošle godine pokopala jednog sina, drugi je umro pred tri godine, najmlađi sin još daleke 1983. godine, a suprug 1978.

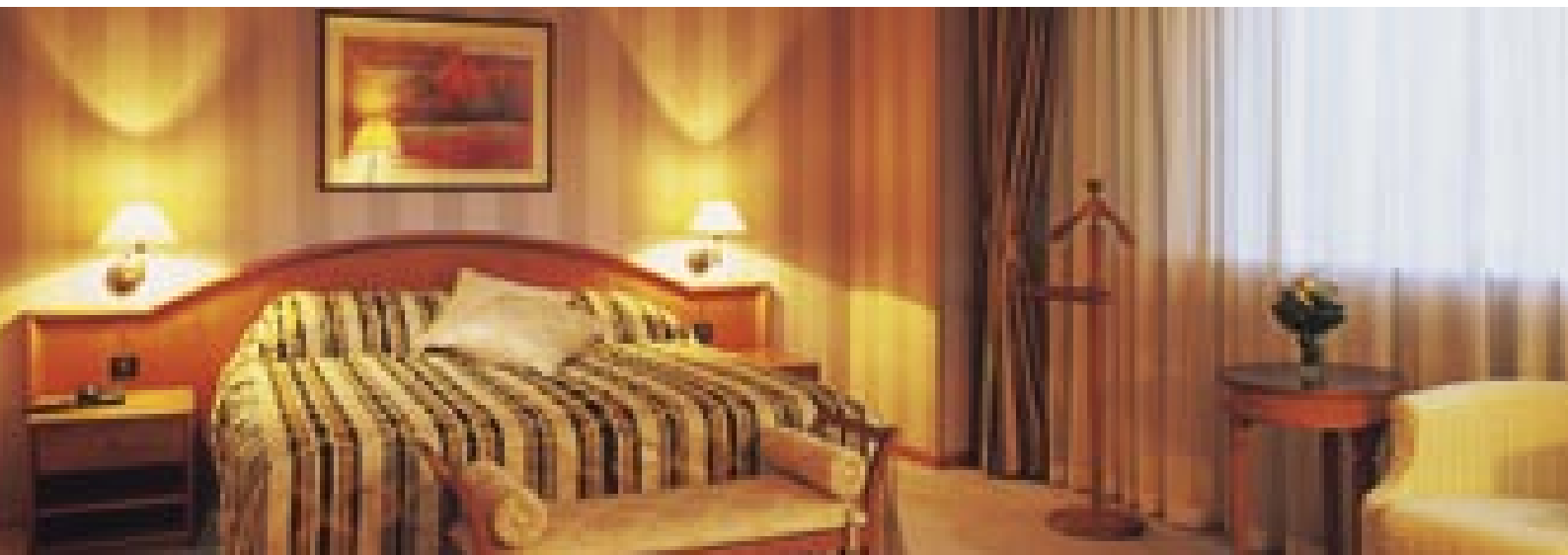
"Sad mi je ostao samo moj Josip i snaha Željka koji žive u Sloveniji, ali se redovno brinu o meni i ne znam što bih da njih nema. Jako mi

Stjepan i Anka Gašparac iz sela Lazari požalili su nam se da u mjestu nema svjetla zbog čega ih je jednom automobil hitne pomoći "promašio"

je draga i gospođa Ivanka koja me obiđe kad može, a dobri su mi i susjedi koji mi u svemu pomažu", rekla nam je simpatična starica ne zaboravivši pohvaliti ni trgovca koji kombijem dolazi jednom tjedno te "Katalinića koji jako dobro ove zime čisti ceste i Filipovića koji je svim umirovljenicima poslao poklone i 200 kuna koje sam dala unucima za

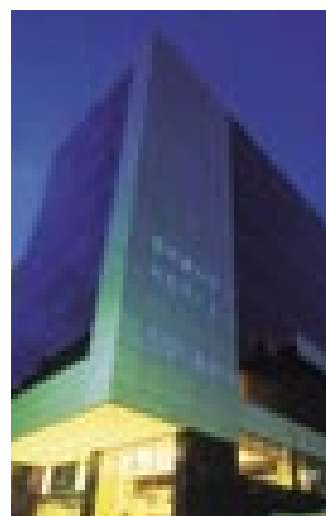
GRAND HOTEL
BONAVIA
RIJEKA CROATIA

Smješten u strogom poslovnom centru grada hotel pruža vrhunsku uslugu svakom gostu, te je savršen izbor kako za poslovne ljude, tako i za turiste.

114 klimatiziranih soba, 6 apartmana, predsjednički apartman, 2 restoranta, vlastito parkiralište i garaža, najsuvremenije opremljeni poslovni centar s 3 polivalentne dvorane samo su dio onoga što hotel pruža.

Dolac 4 · 51000 Rijeka · Croatia
Tel. +385 (0)51 357 100 · Fax +385 (0)51 330 243
bonavia@bonavia.hr · www.bonavia.hr

Adriatic Luxury Hotels

pijat

Restoran Ronjgi

Ronjgi bb, 51216 Viškovo
tel. 051/256-038
fax 051/258-016
restaurant@ronjgi.com.hr
www.ronjgi.com.hr

Restoran Ronjgi nalazi se u Ronjgima, malom naselju na području općine Viškovo, na pola puta od centra Viškova prema Saršonima. Restoran je smješten u prizemlju rodne kuće poznatog hrvatskog kompozitora Ivana Matetića Ronjgova. U zatvorenom prostoru restorana nalazi se novosagrađena sala kapaciteta 120 stolica, konoba u starom dijelu kapaciteta 40-tak mjesta i posebna tzv. VIP sala kapaciteta 12 mjesta. Na ljetnoj terasi restoran raspolaže kapacitetom od 100 sjedećih mjesta. Restoran ima vlastito parkiralište (i za autobuse), dječje igralište i ljetnu pozornicu. Na katu nalazi se spomen soba I.M.Ronjgova.

Ponuda restorana bazira se na širokoj lepezi specijaliteta od divljači, jela sa roštilja na drveni ugljen, te domaćih jela kao što su razne maneštre, domaće kobasice, zarebrnik, ...

Tijekom cijele godine u restoranu se organiziraju razna prigodna zbivanja od dočeka Nove godine i obilježavanja određenih važnijih datuma (Valentinovo, Halloween, Martinje...), preko prigodnih manifestacija vezanih za djelovanje ustanove I.M.Ronjgov (Kanat pul Ronjgi, Mantinjada pul Ronjgi, Proljeće u Ronjgima...), pa do zbivanja koja se svake godine organiziraju kao što su Riječka skijaška večer, Ljetne večeri uz šternu, dani Beaujolais-a, itd.

Jedna zanimljiva novost je i Klub Ronjgi nastao kao klub stalnih i dragih gostiju restorana, čiji članovi ostvaruju određene pogodnosti pri korištenju usluga restorana, ali i nekih dodatnih sadržaja.

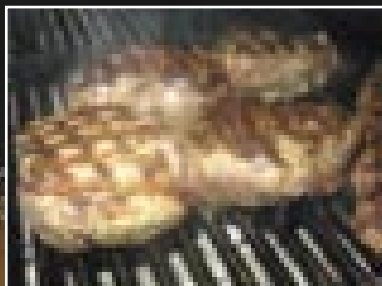
Radno vrijeme restorana je od 11h do 24h svakog dana.

Špikovani jelenji but

Komad jelenjeg buta (cca 2kg) izbušiti oštrim tankim nožem (ili posebnom iglom za špikovanje) i šupljine popuniti komadima mrkve, pancete i kiselih krastavaca. Meso sa svih strana popeći na vrelom ulju, te nakon toga dinстати uz dodatak vina, wočhestera i raznog povrća. Nakon cca 1h meso izvaditi, a umak propasirati. Meso narezati i preliti sa umakom. Poslužiti uz njoke od kruha.

Flambirane kruške

šećer popržiti na maslacu i dodati kruške narezane na komadiće (otprilike 1/8 kruške). Kada kruške nakon par minuta lagano omekšaju, prelije se sa čašicom konjaka ne mičući ih sa vatre, te treba pripaliti ugrijani konjak. Nakon što se plamen ugasi dodaje se crno vino, klinčići i cimet, pa se sve kratko prokuha. Servira se ukrašeno sa šlagom i preljevom od čokolade.

art

Ivan Balažević, akademski slikar

Najsretniji sam što živim slikarstvo, jer mi je svaki dan novo bogatstvo rada i doživljaja. Volim sve to izraziti klasičnim likovnim tehnikama koje nikada neće biti potrošene, ako ih troši onaj koji ih zna, razumije, voli i ima što reći - govori Ivan Balažević, akademski slikar iz Novog Vinodolskog, koji je u umjetničkim krugovima Primorsko-goranske županije prisutan od 1974. godine, prepoznatljivog likovnog rukopisa, iza kojeg su stotine izložbi.

Slučajno ili ne, s Balaževićem počinje i ovogodišnji županijski kalendar koji pod nazivom "U ateljeu" predstavlja 12 renomiranih likovnih umjetnika s područja Županije.

Balažević se, kao mladi slikar, nakon završene Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu najprije zaposlio kao šef službe reklame i propagande u novootvorenoj robnoj kući Ri, a nakon pet godina postao umjetnički i poslovni direktor Kazališta lutaka Rijeka.

- Tijekom šest godina koliko sam proveo u Kazalištu lutaka, uspostavio sam suradnju s nizom novih autora, s redateljem i umjetničkim ansamblom kreirao repertoarnu politiku, otvorio kazalište građanstvu popodnevnim lutarskim predstavama za djecu i odrasle. Istovremeno,

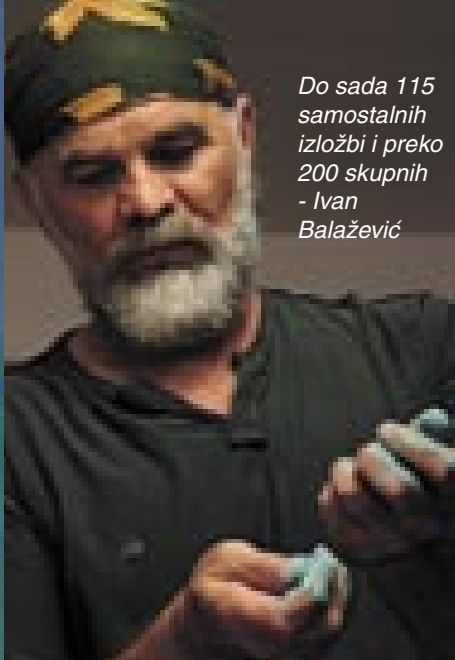
Biografija

Ivan Balažević rođen je 1949. godine u Tavankutu, selu bačkih Hrvata Bunjevaca. U Subotici, gdje se preselio s roditeljima kao desetogodišnjak, završava osnovnu i srednju školu, a 1968. upisuje studij grafike i slikarstva na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Dobitnik je niza nagrada, među kojima su i one Hrvatskog društva likovnih umjetnika, Nagrada Grada Rijeke, nagrada na međunarodnom Ex temporeu u Opatiji, Nagrada Grada Novog Vinodolskog i druge. Izdao je 2002. godine monografiju "Balažević".

Dosadašnja Balaževićeva slikarska aktivnost odvila se u dvadesetak ciklusa, od prvog "Crno s bojanim naglascima" do posljednjega kojeg je nazvao "Neohedonizam". Radio je i scenografije u kazalištima, crtao u dječjim časopisima, bavi se dizajnom i fotografijom. Godine 1994. utemeljio je u Novom Vinodolskom Gradsku galeriju "Turnac" koja i danas uspješno djeluje i čiji je umjetnički voditelj.

Likovni rukopis Balažević

Do sada 115 samostalnih izložbi i preko 200 skupnih - Ivan Balažević

Dolazak na Mediteran za mene je kao ravničara i kontinentalca bio pozitivni šok. I ta stalna otvorenost traje do danas, jer je meni stalno sve novo i ništa se ne podrazumijeva

radio sam scenografiju za lutkarske predstave u Rijeci, Puli, Osijeku i Nišu. Ipak, nakon lijepih iskustava u kazališnim vodama, definitivno sam shvatio da sam slikar-likovnjak i da se samo time trebam baviti, tako da sam 1985. godine postao član Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika i ove godine mi je već 21 godina članstva.

Taj period, od 1974. do 1985., moje je slikarski vrlo ambivalentno razdoblje. S jedne strane, jako sam puno eksperimentirao, kako u tehnikama, tako i likovnim žanrovima, a s druge vrlo malo izlagao i gotovo ništa od toga nisam zarađivao. Istovremeno, to je bio period mog egzistencijalnog snalaženja i moja likovnost je zbog toga vrlo patila jer sam izgubio korak-dva sa svojom generacijom. Pogotovo zato što sam, u biti, puno kasnije došao do svijesti da sam te svoje hermetične i nekomunikativne radove trebao izlagati baš takve kakvi su bili - ispričao je Balažević.

Izlazak iz hermetične faze

*** Kada se dogodio preokret?**

- Zapravo, prelazak u status slobodnog umjetnika donio

mi je krucijalni preokret u životu. Počeo sam živjeti slikarstvo i likovnost 24 sata na dan i tu se ispreplelo traženje i definiranje vlastite likovne poetike i istovremeno samostalno življenje od te likovnosti. Nisam nikad požalio što sam prešao u status slobodnog umjetnika, unatoč trajnoj egzistencijalnoj nesigurnosti i drugim poteškoćama, a ako sam nešto požalio, bilo je to što nisam u taj status otišao ranije.

Osamdesetih godina počeo sam suradnju s izdavačkom kućom "Otokar Keršovani" na opremanju knjiga i ta suradnja traje do danas. Ušao sam i u članstvo Udruženja likovnih i primijenjenih umjetnika Hrvatske u Zagrebu, a od 1978. član sam i

kao likovnjak kontaktirao s kolegama koje sam tamo zatekao, a istovremeno doživio sam i neponovljive dane koji su ostavili traga u mojim slikama tih godina. Ciklusom "Slike rata i sjećanja" reagirao sam na ratne strahote i ta je izložba od Novog Vinodolskog i Rijeke preko Osijeka, Gospića, Karlovca i Zagreba obišla Hrvatsku u to ratno vrijeme.

Bunjevac na moru

*** Vaša se slikarska aktivnost odvija u ciklusima, no čini se da ste posebno inspirirani Mediteranom?**

- Da, zbog toga što kad dođeš s kontinenta doživiš ovdje sasvim drugačije svjetlo i boje, miris i zvukove. Dolazak na Mediteran za mene je kao ravničara i kontinentalca bio pozitivni šok. I ta stalna otvorenost traje do danas, jer je meni stalno sve novo i ništa se ne podrazumijeva.

*** U vašim ciklusima često ste zaokupljeni ženskim likovima?**

- Ženska ljepota je inspirativna otkad se ljudi uopće vizualno izražavaju a ja tu samo nastojim biti osobit na svoj način.

*** Jednom ste u Rijeci izložili sliku "Cvijet za likovnu kritiku". Što ste s time željeli?**

- Budući da živim likovnost, ništa mi nije nevažno u toj sferi, pa tako niti odnos izlagač - djelo - likovna kritika - publika. Polemičan sam po naravi, sklon i oštrijim sukobljavanjima na teorijskoj ravni gdje sam spreman bez ostatka i do kraja boriti se za stajališta koja smatram utemeljenim i koja mogu braniti argumentima. Isto sam tako u stanju, kad uvidim svoju moguću pogrešku, promijeniti stajalište i odustati, ali zato se netko mora dobro namučiti. Više od deset godina bio sam u tihom nemilosti određenog kruga teoretičara umjetnosti, baš zbog te otvorenosti i nepristajanja na žabokrečinu šutnje i oportunisti. ■

Hrvatskog udruženja likovnih umjetnika Rijeka. Kako se likovna aktivnost intenzivirala, počeo sam izlagati samostalno i skupno u Hrvatskoj i inozemstvu. Do sada imam 115 samostalnih izložbi i preko 200 skupnih, s tim da zadnjih deset godina vrlo rijetko izlažem skupno, osim kad sam posebno motiviran. Bio sam i u konvoju "Libertas" 1991. godine zajedno s Darkom Gašparovićem, kako bih dao podršku Dubrovniku, pa sam

baština

Lošinj za sada ostaje samo odljevak smješten u muzeju u Venecijanskoj kuli u Velom Lošinj

Dvije tisuće godina spokojno je spavao u nekoliko metara debelom pijesku nedaleko otočića Male Orjune u malološinjnskom arhipelagu, a onda je, prije devet godina, za brončanu ruku zapela noga belgijskog ronioca Renea Woutersa. Kada je malo razgrnuo pijesak bio je toliko zaprepašten onime što je vidio da je tajnu čuvao dvije godine, a u travnju 1999. Hrvatsku i svijet je zapljusnula vijest o epohalnom otkriću. U podmorju je bio 192 centimetra visok brončani kip grčkog atleta koji strugalicom skida znoj i premaz sa svojega tijela.

Tijekom dvomilenijskog boravka u tišini morske dubine prekrile su ga razne naslage, ali unatoč tome stručnjacima je bilo jasno da je riječ o epohalnom otkriću. Kako je i zašto belgijski ronilac, u krugu svojih prijatelja zvan Asterix, odlučio prekinuti dvogodišnju šutnju i danas je tajna. Navodno je, nakon

više zarona tijekom te dvije godine, o svojem otkriću obavijestio Živka Žagara, vlasnika Ronilačkog kluba Sumartin, i ugostitelja Marka Uljana iz Malog Lošinja, koji su mu kazali da o tome mora obavijestiti hrvatske vlasti, ali neki izvori informacija govore i o tome da se sve otkrilo praćenjem aktivnosti stranih ronilaca koji u dubine našega mora ne zaranjaju uvijek iz dobronamjernih razloga.

Kako bilo da bilo, 27. travnja 1999. godine u nazočnosti tadašnjeg ministra kulture Božidara Biškupića, Apoksiomen, kako se zovu takvi grčki kipovi, nakon dva milenija izronio je na svjetlo dana. Prvi dojam je bio da se radi o rimskoj kopiji kipa kojega je izradio Lizip ili neki drugi poznati grčki autor, ali nakon desalinizacije, čišćenja i restauracije dolazi se do još epohalnijeg otkrića: riječ je o grčkom originalu iz 4. stoljeća prije Krista, a neki stručnjaci čak smatraju da je to Lizipovo djelo.

Grci navodno nudili bjanko ček

Bez obzira je li autor Lizip ili neki njegov suvremenik, riječ je o jednoj od šest ili sedam sličnih ikada pronađenih grčkih umjetnina. Među njima je najpoznatija skulptura pronađena u 19. stoljeću u Efezu, koja se čuva u Kunsthistorisches Museum u Beču. Bečki su stručnjaci došli pogledati lošinjskog Apoksiomena kada je počela restauracija u Hrvatskom restauratorskom zavodu i na

svoju su žalost morali priznati da je vrijedniji od njihovog. Priča se i da su Grci nudili Hrvatskoj bjanko ček jer su, bez obzira na cijenu, najbolje sačuvanog Apoksiomena na svijetu željeli vratiti u njegovu postojbinu.

Je li se to dogodilo ili nije, ostat će tajna, kao što je i tajna kako je Apoksiomen zapravo stigao do sjevernog Jadrana. Je li brod potopila snažna bura, jesu li ga možda mornari, u nastojanju da spase brod od potapanja, iskoristili kao treće sidro (dva su nađena u blizini skulpture) i zašto je uopće prevožen samo jedan tako vrijedan predmet grčke umjetnosti...

Apoksiomena treba udaljiti od mora?

Dio tajni ostat će tajnama zauvijek, ali to nije bitno. Najbitnije je da ga Hrvatska ima, a još je važnije gdje će biti trajno postavljen. Malološinjnska lokalna vlast prethodnog saziva, osim na riječi Božidara Biškupića izrečene prilikom vađenja Apoksiomena, pozivala se na Zakon o zaštiti spomenika kulture u kojemu stoji da "arheološki nalazi pripadaju onome području na kojemu su pronađeni", te na izjavu koju je, u nazočnosti tadašnjega gradonačelnika Dragana Balijske, potpisao tadašnji ministar kulture Antun Vujić u kojoj je izražena spremnost da se po završetku uređenja prostora za Muzej pomorstva i podmorske baštine brončani Apoksiomen vrati na Lošinj.

Apoksiomen bi Mali Lošinj pretvorio

Prije sedam godina tadašnji je ministar kulture Božidar Biškupić obećao da će se Apoksiomen vratiti na Lošinj, a budući da je ponovo na istoj dužnosti, eto mu prilike održati jednom dano obećanje

Određenu zbrku unijela je izjava Antonija Šerbetića, voditelja Radionice za metal Hrvatskog restauratorskog zavoda, koji je predvodio tim za restauraciju, jer je nakon što su radovi završeni rekao da se Apoksiomen mora udaljiti od mora zato što slani zrak može potaknuti ponovnu reakciju metala. Treba ga, kazao je, smjestiti u posebnu prostoriju, pod danonoćnom zaštitom, iz koje treba u potpunosti eliminirati slani zrak, pa su potrebna dva para sustava: u slučaju da jedan zakaže, mora se uključiti drugi. U tim njegovim riječima lokalni su dužnosnici prepoznali najavu da bi Apoksiomen mogao ostati u, od mora, znatno udaljenom Zagrebu. On nam je to demantirao, uz napomenu da samo želi dobro zaštićen prostor u kojemu će Apoksiomen biti siguran od atmosferskih prilika i, naravno, lopova koji ne prežu ni od čega. To isto tvrdi i koordinator restauracijskih radova Miljenko Domijan, a dopis jednakog sadržaja stigao je malološinskoj gradskoj vlasti i iz kabineta ministra Biškupića. Budući da je obnašao istu dužnost i kada je Apoksiomen izvađen iz mora, kada je obećao povratak nakon restauracije, eto mu prilike da obećanje ispuni.

- Nama je u interesu da se Apoksiomen vrati, jer uz to što je riječ o epohalnom otkriću pronađenom nedaleko Lošinja, bio bi to sigurno neodoljiv mamac za turiste. Vjerujem da bi posjetitelji iz cijeloga svijeta ciljano dolazili u Mali Lošinj samo da ga vide, pa

ćemo učiniti sve što treba samo da nam se Apoksiomen vrati. Grad je osigurao prostor otkupivši palaču Kvarner, a spremni smo ga opremiti prema svim zahtjevima struke - kazao nam je malološinski gradonačelnik Gari Cappelli.

Požuriti s uređenjem budućeg muzeja

Da se Apoksiomen ne može vratiti u Lošinj dok se ne stvore idealni uvjeti u budućem muzeju, stav je i strukovnih tijela: Hrvatskog vijeća za kulturna dobra i Hrvatskog muzejskog vijeća. Drugim riječima, pred lokalnom zajednicom, i gradskom upravom Malog Lošinja i Primorsko-goranskom županijom, velik je zadatak. Treba požuriti s uređenjem prostora budućeg muzeja, jer se privremeni smještaj (a očevidno će se do tada morati negdje privremeno smjestiti), ako se protegne na više godina, lako može pretvoriti u trajni. U tom slučaju Lošinj bi ostao tek odljevak smješten u muzeju u Venecijanskoj kuli u Velom Lošinj, što bi bilo žalostan i ne usamljen slučaj da se kulturne vrednote s ovog područja sele tamo gdje ne pripadaju. Požuriti znači i krenuti s raspravom na konkretne poslove, pa upregnuti i državu da pomogne u uređenju prostora, jer će od obilazaka Apoksiomena koristiti imati cijela Hrvatska. Restauracija Apoksiomena je dovršena, a oni koji su ga vidjela za kratka izlaganja u Zagrebu, kažu da je prekrasan. Taj grčki ljepotan još će jedno

Apoksiomen je 27. travnja 1999. godine nakon dva milenija izronio je na svjetlo dana

vrijeme biti dobro skriven od očiju javnosti. Gdje? To se ne smije otkriti, kazali su nam u Hrvatskom restauratorskom zavodu. ■

io u svjetsku turističku atrakciju

infopgž

Primorsko-goranska županija

Župan: Zlatko Komadina

Zamjenici:

Luka Denona, Nada Turina-Đurić

Predsjednik Skupštine:

Marinko Dumančić

Adamićeva 10, 51000 Rijeka

T: ++385 51 351-600 F: ++385 51 212-948

info@pgz.hr • www.pgz.hr

Grad Rijeka

Gradonačelnik: mr.sc. Vojko Obersnel

Predsjednica vijeća: Dorotea Pešić-Bukovac

Korzo 16, 51000 Rijeka

T: ++385 51 209-333 F: ++385 51 209-520

protokol@rijeka.hr • www.rijeka.hr

Grad Bakar

Povjerenik vlade RH: Zdravko Božičević

Primorje 39, 51222 Bakar

T: ++385 51 761-119 F: ++385 51 761-137

grad-bakar@ri.t-com.hr • www.bakar.hr

Grad Cres

Gradonačelnik: Gaetano Negovetić

Predsjednik vijeća: Nivio Toich

Creskog statuta 15, 51557 Cres

T: ++385 51 661-950, 661-954 F: ++385 51 571-331

grad-cres@ri.t-com.hr • www.cres.hr

Grad Crikvenica

Gradonačelnik: Božidar Tomašek

Predsjednik vijeća: Eduard Rippl

Kralja Tomislava 85, 51260 Crikvenica

T: ++385 51 241-445, 242-009 F: ++385 51 241-655, 242-009

ured-grada@grad-crikvenica.t-com.hr • www.crikvenica.hr

Grad Čabar

Gradonačelnik: Marijan Filipović

Predsjednik vijeća: Zoranin Kuzele

Narodnog oslobođenja 2, 51306 Čabar

T: ++385 51 821-042, 821-008 F: ++385 51 821-137

odjel.gradske.uprave.cabar@ri.t-com.hr

Grad Delnice

Gradonačelnik: Marijan Pleše

Predsjednik vijeća: Goran Muvrin

Ante Starčevića 4, 51300 Delnice

T: ++385 51 812-055 F: ++385 51 812-037

grad-delnice@ri.t-com.hr • www.delnice.hr

Grad Kastav

Gradonačelnik: Dean Jurčić

Predsjednik vijeća: Dalibor Čiković

Zakona kastatskega 3, 51215 Kastav

T: ++385 51 691-452, 453, 454 F: ++385 51 691-452, 453

grad-kastav@ri.t-com.hr • www.kastav.hr

Grad Kraljevica

Gradonačelnik: Josip Turina

Predsjednik vijeća: Danijel Frka

Frankopanska 1A, 51262 Kraljevica

T: ++385 51 282-450 F: ++385 51 281-419

grad-kraljevica@ri.t-com.hr • www.kraljevica.hr

Grad Krk

Gradonačelnik: Darjio Vasilčić

Predsjednik vijeća: Ivan Jurešić

Trg Josipa bana Jelačića 2, 51500 Krk

T: ++385 51 221-415, 221-115 F: ++385 51 221-126

grad-krk@ri.t-com.hr • www.grad-krk.hr

Grad Mali Lošinj

Gradonačelnik: Gari Cappelli

Predsjednik vijeća: Milan Mužić

Riva loš. kapetana 7, 51550 Mali Lošinj

T: ++385 51 231-056 F: ++385 51 232-307

gradonaclenik@mali-losinj.hr • www.mali-losinj.hr

Grad Novi Vinodolski

Gradonačelnik: Oleg Butković

Predsjednik vijeća: Milorad Komadina

Trg Vinodolskog zakona 1, 51250 Novi Vinodolski

T: ++385 51 245-045, 244-409 F: ++385 51 245-634

poglavarstvo@novi-vinodolski.hr • www.novi-vinodolski.hr

Grad Opatija

Gradonačelnik: dr.sc. Amir Muzur

Predsjednik vijeća: Adriano Požarić

Maršala Tita 3, 51410 Opatija

T: ++385 51 701-322, 710-333 F: ++385 51 701-316

www.opatija.hr

Grad Rab

Gradonačelnik: Željko Barčić

Predsjednik vijeća: Željko Peran

Trg Municipium Arba 2, 51280 Rab

T: ++385 51 777-460 F: ++385 51 724-777

poglavarstvo.raba-predstojnik@europromet.hr

Grad Vrbovsko

Gradonačelnik: Anton Mance

Predsjednik vijeća: Slavko Medved

Goranska ulica 1, 51326 Vrbovsko

T: ++385 51 875-115, 875-228 F: ++385 51 875-008

Općina Baška

Predsjednik vijeća:

dr.sc. Milivoj Dujmović

Palada 88, 51523 Baška

T: ++385 51 856-809, 856-103 F: ++385 51 856-889

opcina-baska@ri.t-com.hr • www.baska.hr

Općina Brod Moravice

Predsjednik vijeća:

Dragutin Crnković

Stjepana Radića 2, 51312 Brod Moravice

T: ++385 51 817-180, 817-355 F: ++385 51 817-180

dragutin.crnkovic1@ri.t-com.hr

Općina Čavle

Načelnik: Željko Lambaša

Predsjednik vijeća: Josip Čargonja

Čavle 104, 51219 Čavle

T: ++385 51 250-282, 259-579 F: ++385 51 250-269

opcinacavle@ri.t-com.hr • www.cavle.hr

Općina Dobrinj

Predsjednik vijeća: Neven Komadina

Dobrinj 103, 51514 Dobrinj

T: ++385 51 848-344 F: ++385 51 848-141

opcina-dobrinj@ri.t-com.hr • www.dobrinj.hr

Općina Fužine

Predsjednik vijeća: Marinko Kauzlarčić

Dr. Franje Račkog 19, 51322 Fužine

T: ++385 51 835-362, 835-758, 835-759

F: ++385 51 835-768

opcina-fuzine@ri.t-com.hr

Općina Jelenje

Načelnik: Branko Juretić

Predsjednik vijeća: Damir Maršanić

Dražičkih boraca 64, 51218 Dražice

T: ++385 51 296-015, 502-505 F: ++385 51 296-471

opcina-jelenje@ri.t-com.hr • www.jelenje.hr

Općina Klana

Predsjednik vijeća: Ivan Šnajdar

Klana 33, 51217 Klana

T: ++385 51 808-205 F: ++385 51 808-708

opcinaki@globalnet.hr • www.klana.hr

Općina Kostrena

Načelnik: Miroslav Uljan

Predsjednik vijeća: Marijan Blokarić

Glavani 82 d, 51221 Kostrena

T: ++385 51 289-145 F: ++385 51 289-400

opcina-kostrena@ri.tel.hr • www.kostrena.hr

Općina Lokve

Načelnik: Davorin Cenčić

Predsjednik vijeća: Mirko Turukalo

Šet. Golubnjak 6, 51316 Lokve

T: ++385 51 831-336, 831-255 F: ++385 51 508-077

opcina-lokve@ri.t-com.hr

Općina Lovran

Načelnik: Emil Gržin

Predsjednik vijeća: Edvard Primožić

Šetalište M.Tita 41, 51415 Lovran

T: ++385 51 291-045 F: ++385 51 294-062, 294-862

opcina.lovran@ri.t-com.hr

Općina Malinska-Dubašnica

Načelnik: Anton Spicijarić

Predsjednik vijeća: Josip Sormilić

Lina Bolmarčića 22, 51511 Malinska

T: ++385 51 858-696 F: ++385 51 859-322

opcina-malinska-dubasnica@ri.t-com.hr

Općina Matulji

Načelnik: Bruno Frlan

Predsjednik vijeća: Mario Čiković

Trg Maršala Tita 11, 51211 Matulji

T: ++385 51 274-070 F: ++385 51 274-114

opcina-matulji@ri.t-com.hr • www.matulji.hr

Općina Mošćenička Draga

Predsjednik vijeća: Anton Rudan

Trg slobode 7, 51417 Mošćenička Draga

T: ++385 51 737-621, 737-536 F: ++385 51 737-210

mosc-draga-opcina@ri.t-com.hr

Općina Mrkopalj

Predsjednik vijeća: Ivan Butković

Stari kraj 3, 51315 Mrkopalj

T: ++385 51 833-516, 833-101 F: ++385 51 833-131

opcina-mrkopalj@ri.t-com.hr • www.mrkopalj.hr

Općina Omišalj

Načelnik: Tomo Sparožić

Predsjednik vijeća: Nikola Dapčić

Prikešte 11, 51513 Omišalj

T: ++385 51 842-244, 245, 247 F: ++385 51 842-249, 661-980

opcina-omisalj@ri.t-com.hr • www.omisalj.hr

Općina Punat

Načelnik: Mladen Juranić

Predsjednik vijeća: Dragutin Žic

Novi put 2, 51521 Punat

T: ++385 51 854-140, 854-840 F: ++385 51 854-840

opcina-punat@ri.t-com.hr • www.punat.hr

Općina Ravna Gora

Načelnik: Miroslav Svetličić

Predsjednica vijeća: Jasna Škorić

Ivana Gorana Kovačića 177, 51314 Ravna Gora

T: ++385 51 818-468, 818-528 F: ++385 51 818-529

opcina-ravna-gora@ri.t-com.hr • www.ravnagora.hr

Općina Skrad

Predsjednik vijeća: Dubravko Grbac

Josipa Blaževića-Blaža 8, 51311 Skrad

T: ++385 51 810-680, 810-620 F: ++385 51 810-680

opcina-skrad@ri.t-com.hr • www.skrad.hr

Općina Vinodolska

Načelnik: Ivica Crnić

Predsjednik vijeća: Željko Citković

Bribir 34, 51253 Bribir

T: ++385 51 248-006, 248-007 F: ++385 51 248-006, 248-007

opcina-vinodolska@ri.t-com.hr

Općina Viškovo

Načelnik: Goran Petrc

Predsjednik vijeća: Radovan Brnelić

Vozišće 3, 51216 Viškovo

T: ++385 51 503-770, 503-772 F: ++385 51 257-521

opcina-viskovo@ri.tel.hr • www.opcina-viskovo.hr

Općina Vrbnik

Predsjednik vijeća: Franjo Toljanić

Trg Škuljica 7, 51516 Vrbnik

T: ++385 51 857-099, 857-310 F: ++385 51 857-099

opcina-vrbnik@ri.t-com.hr

TERITORIJ

- Površina kopna
- **3.582 km²**
- Dužina morske obale
- **1.065 km**
- Najveći otoci
- **Cres i Krk**
- **40.578 ha**
- Najmanji otok
- **Mali Osir**
- **0,08 ha**
- Najviši planinski vrh
- **Bjelolasica - Kula**
- **1.534 m**
- Najviše naselje
- **Begovo Razdolje**
- **1.060 m**

STANOVNIŠTVO

- Ukupno stanovništvo
- **305.505**
- Najviše stanovnika
- Grad Rijeka**
- **144.043**
- Najmanje stanovnika
- Općina Brod Moravice**
- **985**
- Gradova
- **14**
- Općina
- **21**
- Naselja
- **510**

GOSPODARSTVO

- Udio županije u ukupnom prihodu Republike Hrvatske
- **6,1 %**
- Izvoz roba
- **238 milijuna USD**
- Uvoz roba
- **637 milijuna USD**

INFRASTRUKTURA

- Ceste • **3.442 km**
- Željeznice • **135,5 km**
- Zračne luke • **4**

Izvor podataka: Statistički ljetopis Primorsko-goranske županije 2005. Ured državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji

Resori županijskog poglavarstva:

Proračun i financije

- Mirjana Dvorny

Zdravstvena zaštita i socijalna skrb

- Vedrana Fržop-Kotulovski

Komunalne djelatnosti

- Ingo Kamenar

Turizam i ugostiteljstvo

- Damir Lončarić

Kultura, sport i tehnička kultura

- mr.sc. Elida Ružić

Školstvo, znanost i tehnologija

- mr.sc. Tatjana Stanin

Regionalna suradnja, lokalna samouprava i civilno društvo

- Nedeljko Tomić

Gospodarstvo

- prof.dr.sc. Vidoje Vujić

Pomorstvo i promet

- Ivo Zrilić

Prostorno i urbanističko planiranje te zaštita okoliša

- Georg Žeželić

Županijski upravni odjeli:

Upravni odjel za gospodarski razvoj

Žrtava fašizma 17, Rijeka
 T: ++385 51 301-200 • F: ++385 51 212-182
 gospodarstvo@pgz.hr
 Pročelnik: dr.sc. Goran Kutnjak

Upravni odjel za pomorstvo, promet i veze

Ciottina 17b/I, Rijeka
 T: ++385 51 351-952 • F: ++385 51 351-953
 pomorstvo@pgz.hr
 Pročelnik: Nikola Mendrila

Upravni odjel za proračun i financije

Adamićeva 10/VI, Rijeka
 T: ++385 51 351-672 • F: ++385 51 351-673
 proracun@pgz.hr • financije@pgz.hr
 Pročelnica: Bosiljka Kalčić

Upravni odjel za školstvo i društvene djelatnosti

Ciottina 17b/I, Rijeka
 T: ++385 51 351-882 • F: ++385 51 351-883
 skolstvo@pgz.hr • drustvene.djelatnosti@pgz.hr
 Pročelnica: mr.sc. Jasna Blažević

Upravni odjel za upravljanje imovinom i komunalne djelatnosti

Splitska 2/I, Rijeka
 T: ++385 51 351-822 • F: ++385 51 351-803
 imovina@pgz.hr • komunalne.djelatnosti@pgz.hr
 Pročelnik: Vladimir Čekada

Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb

Ciottina 17b/I, Rijeka
 T: ++385 51 351-922 • F: ++385 51 351-923
 zdravstvo@pgz.hr • socijalna.skrb@pgz.hr
 Pročelnik: mr.sc. Ivo Afrić

Ured župana, Županijske skupštine i Poglavarstva

Adamićeva 10/III, Rijeka
 T: ++385 51 351-612 • F: ++385 51 351-613
 ured.zupana@pgz.hr • poglavarstvo@pgz.hr
 skupstina@pgz.hr
 Predstojnik: Branko Škrobonja

Županijski zavod za održivi razvoj i prostorno planiranje

Splitska 2/II, Rijeka
 T: ++385 51 351-772 • F: ++385 51 212-436
 zavod@pgz.hr
 Ravnatelj: prof.dr.sc. Mladen Črnjar

Ustanove u kulturi Primorsko-goranske županije

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja

Muzejski trg 1,
 51000 Rijeka
 Ravnateljica:
 Margita Cvjetinović Starac
 T: ++385 51
 213-578, 335-772
 F: ++385 51 213-578
 pomorski-povijesni-muzej
 @ri.htnet.hr

Prirodoslovni muzej

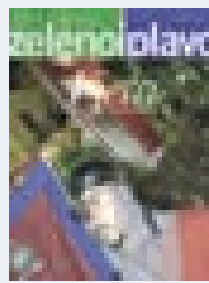
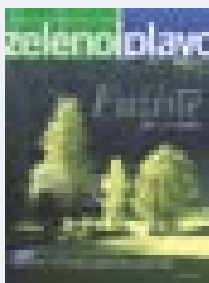
Lorenzov prolaz 1,
 51000 Rijeka
 Ravnateljica:
 Milvana Arko-Pijevac
 T: ++385 51 553-669
 F: ++385 51 553-669
 primmuzir@ri.htnet.hr
 www.prirodoslovni.hr

Ustanova Ivan Matetić Ronjgov

Ronjgi 1, 51516 Viškovo
 Ravnatelj: Dušan Prašelj
 T: ++385 51 257-340
 F: ++385 51 503-790
 ustanova@ri.t-com.hr
 www.ustanova-ronjgov.hr

Predbilježi se i besplatno primaj poštom magazin Primorsko-goranske županije **zeleno i plavo**

info@pgz.hr • www.pgz.hr
tel: 051 / 351 612

86,3% ZIP ocjenjuje vrlo zanimljivim, 111 poželjnih odredišta za izlet

I u drugom broju magazina „Zeleno i plavo“ organizirana je nagradna igra temeljem koje su čitatelji slali ispunjene tiskanice s kojom su se mogli predbilježiti za daljnje primanje magazina na kućnu adresu, ocijeniti magazin, uključiti se u nagradnu igru „Upoznaj županiju“ te predložiti teme koje bi htjeli čitati u narednim brojevima.

Do 25. siječnja uredništvo je zaprimilo 737 tiskanica što je znatno manje nego nakon 1. broja (1593), ali su i sada one stigle s područja cijele županije (iz 152 naselja iz svih 35 gradova i općina, te 71 poštanskih ureda od ukupno 84). Zanimljivo je da su se ovog puta značajnije više javile čitateljice (59,7%). Od ukupno dobivenih tiskanica, 251 odgovor poslali su čitatelji koji već primaju magazin (34,1%), novih se čitatelja (pretplatnika) javilo 482 (65,4%), a samo 4 njih je reklo da ne želi primati magazin (već da ih zanima samo nagradna igra).

Njih 636 magazin ocjenjuje „vrlo zanimljivim“ (82 čitatelja pored toga dodaje i „čitljivim“) što je iznimno visokih 86,3%, što je za samo pola posto manje nego nakon 1. broja. Samo „čitljivim“ magazin je ocijenilo 98 čitatelja, „nedovoljno zanimljivim“ 2 čitatelja, a samo je jedan čitatelj (iz Polja - općina Dobrinj) magazin ocijenio „lošim“ (a kako magazin želi i dalje primati, na tome mu hvala).

Svoju želju da posjeti neko od županijskih mjesta pokazalo je 599 čitatelja i ukupno je spomenuto 111 odredišta iz svih 35 gradova i općina Primorsko-goranske županije, ali su navedena i 28 mjesta širom Hrvatske, od obližnjeg Senja ili Pule, pa sve do Hvara i Dubrovačko-neretvanske županije. Od županijskih

odredišta prednjače otoci i to posebno otok Rab (čak 141 želja), otok Lošinj (25 puta i još 96 puta samo Mali Lošinj), te otok Cres (22 puta i 56 puta samo mjesto Cres). Navedena su i druga brojna otočka mjesta – Vrbnik (33), Dobrinj (23), Krk (17), Baška (15), Lubenice (13), Beli (10), te manje od 10 puta Punat, Malinska, Veli Lošinj, Omišalj, Klimno, Kornić, Lopar, Orlec, Osor, Punta Križa, Stara Baška, Valun. Čitatelji su izrazili želju da posjete i sve ostale male naseljene kvarnerske otoke, ali i mnoge nenasele (Goli, Grgur, Prvić, Plavnik). Tako 54 čitatelja želi posjetiti Susak, 28 Unije, 20 Ilovik, 18 Srakane i 12 Košljun.

Pored otoka, većina čitatelja želi posjetiti Gorski kotar (12 ih je navelo bilo gdje), a prednjače Čabar (83), Fužine (51), Brod Moravice (39), Mrkopalj (36), Ravna Gora i Vrbovsko (35), Skrad (24), Vražji prolaz (15), Begovo Razdolje (14), Lokve (11), te Brod na Kupi, Delnice, Crni Lug, Gerovo, Golubinjak, Hrvatsko, izvor i dolina Kupe, rijeka Dobra, Lukovdol, Mrzla Vodica, Plešće, Prezid, Severin na Kupi, Stara Sušica, Stari Laz, Sunger, Tršće, Vrata, Zamost, Zlobin.

Na Liburniji čitatelji bi htjeli obići Mošćeničku Dragu (9) i Opatiju (6), a sve ostalo tek 1 do 3 čitatelja - Brseč, Lovran, Matulji, Mošćenice i Volosko. Slična situacija je i s Crikveničkom rivijerom gdje se izdvaja Novi Vinodolski s 12 „želja“ i Bribir s 9, a ostalo je 3 ili manje - Crikvenica, Drivenik, Grižane, Kalac, Klenovica, Ledenice, Vinodolska dolina, Ravno, Selce, Tribalj. U „riječkom prstenu“ najzanimljivija je Klana (13), zatim Kastav (8), a ostali se spominju

jednom ili dva puta - Bakar, Čavle, Dražice, grad Grobnik, izvor Rječine, Jelenje, Martinovo selo, Kostrena, Kraljevica, Viškovo. „Čast“ Rijeke „spasila“ je jedna čitateljica iz Zagreba, ali to nije čudno jer je za očekivati da su čitatelji s područja Županije već posjetili i upoznali sjedište Županije.

Od prirodnih znamenitosti ili lokaliteta najviše čitatelja (28) navelo je nacionalni park Risnjak, a 15 čitatelja želi posjetiti Bjelolasicu – iako je većina vjerojatno mislila na zimski centar koji se (na žalost) nalazi na području Karlovačke županije. Od ostalih goranskih planina spominju se Snježnik, Bitoraj, Tuhočić i Platak (samo 1), te Učka (4) i Osorščica na Lošinj. I na kraju treba spomenuti da bi neki čitatelji htjeli upoznati i podzemlje Primorsko-goranske županije i to špilju Biserurjku na Krku, te špilje Vrelo i Lokvarku u Gorskotom kotaru.

O ispunjavanju prvih želja čitatelja čitajte u sljedećem broju ZIP-a.

Svoje prijedloge za priloge u sljedećim brojevima ZIP-a napisalo je 597 čitatelja i tu stvarno ima vrlo zanimljivih ideja i sigurno će se mnoge od njih naći u narednim brojevima. Zanimljivo je da i tu prevladavaju prijedlozi vezani uz Gorski kotar i kvarnerske otoke. Sada izdajemo samo „prijedlog“ gospođe Dragice Ravnić iz Opatije koja je napisala: „Sve što napišete sa zadovoljstvom pročitam“

DOBITNICI NAGRADNE IGRE 2. BROJA ZIP-a

Večera za dvoje u restoranu „Bitoraj“ - Fužine:

Antun Jurina, I.G. Kovačića 2, 51500 Krk
Zlatko Kurtović, Čavle 239, 51219 Čavle
Slavica Marić, Bilogorsko 36, 51000 Rijeka

Rokovnik i kalendar Primorsko-goranske županije za 2006:

Bogdan Arnautović, S. i A. Radića 46,

44000 Sisak
Vedrana Pavletić, Šestinski dol 86g, 10000 Zagreb

Edvin Tancabel, Pomerio 11, 51000 Rijeka

Miranda Petrinović, Preradovićeve 3, 51260 Crikvenica

Marica Čargonja, Podhum 24a, 51218 Dražice

Adelmo Ladašić, Ursinjski put 3, 51000 Rijeka

Damijan Komarek, Frana Kurelca 4, 51000 Rijeka
Edu Broznić,

Soboli 13/1, 51219 Čavle
Sandra Petrović, Kukuljanovo 18, 51233 Škriljevo

Snježana Cvitković, Ribarska obala 5, 51252 Klenovica

Milena Marčec, Tončićeva 22, 51260 Crikvenica

Adam Filipović, Vrh-kosić 141, 51500 Krk

Miroslav Hero, Buijska 19, 51000 Rijeka

Ana Lončarić, Kvaternikova 62, 51000 Rijeka

NAGRADNA KRIŽALJKA

Knjiga „Kulturno-povijesna baština Primorsko-goranske županije - Graditeljska baština“

Zlata Hekman, Podmurvice 44, 51000 Rijeka

Tomislav Kljun, Buzdohanj 167/2, 51219 Čavle

Andela Kočić, Krasica 167, 51224 Krasica

Ivan Petrišorić, Milčetići 27, 51511 Malinska

Milena Zubčić, Jušići 127, 51213 Jurdani

Poklon paketi goranskih proizvoda:

Tihomir Penić, Kukuljanovo 125 a, 51223 Škriljevo

Zlatko Dejanović, Na brdeh 32, 51215 Kastav

Sonja Šepić, Podhum 116/5, 51218 Dražice

Snježana Manjegotić, G. Carabina 8/4, 51000 Rijeka

Gordana Laloš, S.S. Kranjčevića 16, 51300 Delnice

CD „Kvarnerić“

Vjekoslav Crnković, Matika 20, 51312 Brod Moravice

Davorin Brajdić, L. Bolmarčića, 51511 Malinska

Luka Jakovljević, R. Petrovića 13, 51000 Rijeka

Slavica Domić, Zamost 16, 51301 Brod na Kupi

Danijela Leš, Vrh 5, 51314 Ravna Gora

Marija Vranković, Zagrebačka 15/2, 51550 Mali Lošinj

štorija

Priča o morčiću

tekst D. Ogurić / ilustracija V. Radočić

U davno su vrijeme, u boru na Grobničkom polju 1242. godine stradali Tataři, cijela vojska od 30.000 ljudi koju je predvodio zloglasni vojskovođa Bučuk Batu-kan, unuk legendarnoga Džingis-kana. Potukle su ih čete iz svih hrvatskih krajeva, pa je domaći puk još neko stoljeće bio miran, sve do nove napasti s istoka. Od kraja 15. do početka 17. stoljeća narod je stalno bio u strahu od Turaka.

Za vrijeme posljednjih napredovanja turske vojske prema primorskim krajevima oko 1600. godine, senjski su uskoci često znali u Rijeci pričati o svojim žestokim bitkama s osmanlijama. Među pukom su se proširile vijesti o tome što su Turci učinili u Lici, a strah je zavladao kad se pročulo da su upali i u Gorski kotar. Panika je zahvatila Rijeku i okolice kad se jaka turska vojska utaborila na obližnjem Grobničkom polju. Za vrijeme opsade Riječani su podizali oči k nebu i molili sv. Mihovila da kamenjem s neba pobije Turke.

Tih je sudbonosnih dana 1601. godine hrvatski velikaš Zrinski gledao s Gradine

na Grobničkom polju padne mrtav. Kad su turski vojnici ostali bez paše, dali su se u bijeg bez povratka. Pri bijegu Turaka nebo je uslišilo molitve Riječana i s njega je počelo padati goruće kamenje, koje je Turke zatrpalo i na polju su ostali jedino njihovi turbani.

Turci su u međuvremenu poharali cijeli Grobnik, i crkve i sela. Barbari su iz kaleža pili vino, a u crkvama držali konje. Posred tabora sjedio je turski paša i pušio svoju golemu lulu, koja se dimila kao dimnjak. Ljudi su nebogi pobjegli na sve strane, pune su ih bile grobničke planine. Narod nije imao oružja kao danas, nego samo pračke, a u najboljem slučaju manje katapulte. Na vrhu grobničke planine Obruč bila su dva brata, a oba su imala pračke. Gledajući na polje, gdje su bili Turci i paša, jedan brat je rekao drugomu:

- Brate, kamo ću ga? - mislio je na pašu.

- Va oko! - rekao je brat.

Na to ovaj brat koji je pračkom bolje gađao, izbaci kamen iz pračke, a paša

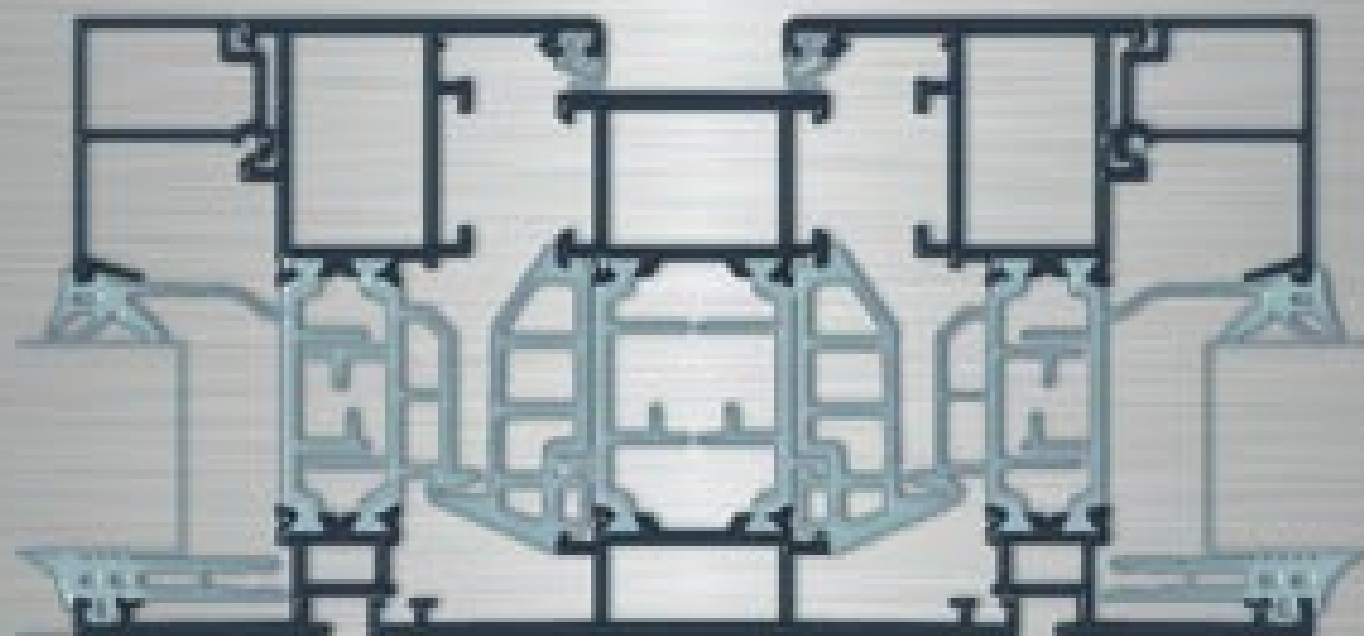
na Grobničkom polju padne mrtav. Kad su turski vojnici ostali bez paše, dali su se u bijeg bez povratka. Pri bijegu Turaka nebo je uslišilo molitve Riječana i s njega je počelo padati goruće kamenje, koje je Turke zatrpalo i na polju su ostali jedino njihovi turbani.

Kao uspomenu na taj događaj riječki su zlatari, moretisti, izradili naušnice s likom crnca s muslimanskim turbanom na glavi. Te naušnice predstavljale su Turčina, a zvale su se morčići ili mori (što potječe od riječi maurus - arapin). Morčiće su rado nosile žene iz Rijeke, ali i iz svih okolnih krajeva: Kastavštine, Grobništine, Vinodola, otoka Krka i Gorskog kotara. Zlatari su isprva izrađivali samo naušnice, a kasnije i ostali nakit, od prstenja, narukvica i ogrlica do broševa i ukosnica s likovima morčića ili morice.

To je, dakle, priča o morčiću, koji i danas u svojstvu originalnog primorskog nakita podsjeća na onaj sudbonosni dan kad je na Grobničkom polju "kamenje s neba padalo". ■

**mirno
spavaj
najdraži
grade**

Aluminij

 ZEKIĆ

www.zekic.hr